

Tillaga til þingsályktunar

um fullgildingu samnings milli ríkja Fríverslunarsamtaka Evrópu og Singapúr.

(Lögð fyrir Alþingi á 128. löggjafarþingi 2002–2003.)

Alþingi ályktar að heimila ríkisstjórninni að fullgilda fyrir Íslands hönd samning milli ríkja Fríverslunarsamtaka Evrópu (EFTA) og Lýðveldisins Singapúr sem undirritaður var á Egilsstöðum 26. júní 2002.

Athugasemdir við þingsályktunartillögu þessa.

Með þingsályktunartillögu þessari er leitað heimildar Alþingis til fullgildingar á samningi milli ríkja Fríverslunarsamtaka Evrópu (EFTA) og Lýðveldisins Singapúr sem undirritaður var á Egilsstöðum 26. júní 2002. Meginmál samningsins í íslenskri þýðingu og frumtextinn á ensku er prentaður sem fylgiskjal með þingsályktunartillögu þessari. Viðaukar og bókanir sem fylgja samningnum munu liggja frammi á lestrarsal Alþingis.

EFTA-ríkin hafa nú gert fríverslunarsamninga við nítján ríki að Singapúrsamningnum meðtöldum (Búlgaríu, Eistland, Frelsissamtök Palestínu, Ísrael, Jórdaníu, Króatíu, Lettland, Litháen, Makedóníu, Marokkó, Mexíkó, Pólland, Rúmeníu, Slóvakíu, Slóveníu, Tékkland, Tyrkland og Ungverjaland) með samtals 325 milljónir íbúa, til viðbótar samninga þeirra við Evrópusambandið þar sem 375 milljónir manna búa.

Nú standa yfir samningaviðræður við Chile og er ráðgert að þeim ljúki á næsta ári. Samningaviðræður við Egyptaland og Túnis standa einnig yfir. Er ráðgert að hefja samningaviðræður við Suður-Afríku á næstunni.

Samningurinn við Singapúr er fyrsti fríverslunarsamningur sem gerður er milli Evrópuríkja og ríkis í Austur-Asíu. Markar hann tímamót í samskiptum milli Evrópu og Asíu og getur rutt brautina fyrir samvinnu við önnur ríki í þessum heimshluta.

Samningurinn er víðtækasti fríverslunarsamningur sem EFTA-ríkin hafa gert til þessa. Hann tekur auk vöruviðskipta til þjónustuviðskipta, fjárfestinga, opinberra innkaupa, samkeppnismála og hugverkaréttinda. Samningurinn hefur einnig að geyma ákvæði um skilvirka lausn deilumála sem upp kunna að koma.

Fríverslunarsamningurinn kveður á um tollfrjáls viðskipti með iðnaðarvörur, þ.m.t. fisk og aðrar sjávarafurðir, frá og með gildistöku samningsins.

Samningurinn gerir ráð fyrir aðgangi fjárfesta í EFTA-ríkjunum og Singapúr að mörkuðum hvers annars og vernd fjárfestinga, bæði þegar gerðra og þeirra sem síðar munu verða. Er hér í fyrsta skipti kveðið á um staðfesturétt erlendra fjárfesta í fríverslunarsamningi EFTA. eru efnisþættir um vernd fjárfesta í samræmi við þá sem að jafnaði finnast í tvíhliða samningum af þessu tagi, m.a. um kynningu og vernd, (innlend meðferð) og bestukjaramedferð, skattamál, eignasviptingu og skaðabætur, innlent eftirlit, yfirfærslur og rétt starfsfólks í lykilstöðum.

Gerðar eru miklar kröfur um vernd hugverkaréttar í samningnum. Veitir hann vernd fyrir einkaleyfi, vörumerki og höfundarrétt umfram það sem gert er ráð fyrir í samningi WTO um hugverkaréttindi í viðskiptum og öðrum alþjóðasáttmálum og -samningum.

Vaðandi viðskipti með landbúnaðarafurðir semur hvert EFTA-ríki tvíhliða við Singapúr. Skv. 8. gr. samningsins öðlast hann gildi sama dag og samningurinn milli EFTA-ríkjanna og Singapúr.

Fylgiskjal.

SAMNINGUR milli EFTA-ríkjanna og Singapúr

FORMÁLSORÐ

Lýðveldið Ísland, Furstadæmið Liechtenstein, Konungsríkið Noregur og Ríkjasambandið Sviss (hér á eftir nefnd „EFTA-ríkin“)

og

Lýðveldið Singapúr (hér á eftir nefnt „Singapúr“),

sem nefnast hér á eftir samningsaðilarnir,

SEM HAFJA Í HUGA mikilvægi þeirra tengsla sem eru milli Singapúr og EFTA-ríkjanna og eiga þá ósk að styrkja þessi tengsl með því að koma á fót fríverslunarsvæði og koma þannig á nánum og varanlegum samskiptum,

SEM ÁRÉTTA stuðning sinn við þær meginreglur sem eru settar fram í sáttmála Sameinuðu þjóðanna og almennu mannréttindayfirlýsingunni,

SEM ÆSKJA ÞESS að stuðla að samstilltri þróun og auknum alþjóðaviðskiptum og hvetja til viðtækari alþjóðasamvinnu og samvinnu milli Evrópu og Asíu með því að fjarlægja viðskiptahindranir,

SEM ERU STAÐRÁÐIN Í að skapa aukinn og öruggan markað fyrir vörur og þjónustu á yfirráðasvæðum sínum,

SEM ERU ÁKVÆÐIN Í að sjá til þess að umhverfi fyrir fjárfestingar sé stöðugt og áreiðanlegt,

SEM HYGJAST auka samkeppnishæfni fyrir-tækja sinna á heimsmörkuðum,

SEM HAFJA AÐ MARKMIDI að skapa ný atvinnutækifæri, bæta lífskjör og tryggja góðar og auknar rauntekjur á yfirráðasvæðum hvers þeirra um sig með auknum viðskiptum og fjárfestingum,

SEM VIÐURKENNA að ávinningur af auknu frelsi í viðskiptum megi ekki glatast með því að einkaaðildar komi á samkeppnishindrunum,

AGREEMENT between the EFTA states and Singapore

PREAMBLE

The Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway and the Swiss Confederation (hereinafter referred to as “the EFTA States”),

and

The Republic of Singapore (hereinafter referred to as “Singapore”),

hereinafter collectively referred to as the Parties,

CONSIDERING the important links existing between Singapore and the EFTA States, and wishing to strengthen these links through the creation of a free trade area, thus establishing close and lasting relations;

REAFFIRMING their commitment to the principles set out in the United Nations Charter and the Universal Declaration of Human Rights;

DESIROUS by way of the removal of obstacles to trade to contribute to the harmonious development and expansion of world trade and provide a catalyst to broader international co-operation, in particular between Europe and Asia;

DETERMINED to create an expanded and secure market for goods and services in their territories;

RESOLVED to ensure a stable and predictable environment for investment;

INTENDING to enhance the competitiveness of their firms in global markets;

AIMING to create new employment opportunities, improve living standards and ensure a large and steadily growing volume of real income in their respective territories through the expansion of trade and investment flows;

RECOGNIZING that the gains from trade liberalisation should not be offset by private, anti-competitive practices;

SEM ERU SANNFÆRÐ UM að þessi samningur muni skapa ákjósanlegar aðstæður fyrir tengsl þeirra á milli á sviði efnahagsmála, viðskipta og fjárfestinga,

SEM BYGGJA Á réttindum sínum og skyldum samkvæmt Marakess-samningnum um stofnun Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO) og öðrum samningum á grundvelli hans og marghliða og tvíhliða gerningum um samstarf, og

SEM VIÐURKENNA að aukið frelsi í viðskiptum skuli taka mið af hagkvæmstu nýtingu auðlinda í samræmi við meginregluna um sjálfbæra þróun með það að markmiði að varðveita og vernda umhverfið,

HAFNA ÁKVÆÐIÐ, í samræmi við markmið þessi, að gera með sér svohljóðandi samning (hér á eftir vísað til sem „þessa samnings“):

I. ALMENN ÁKVÆÐI

1. gr.

Markmið

1. EFTA-ríkin og Singapur koma hér með á fót fríverslunarsvæði í samræmi við ákvæði þessa samnings.
2. Markmið þessa samnings, sem byggist á viðskiptasamböndum milli markaðshagkerfa, eru:
 - a) að auka frelsi í vöruviðskiptum í samræmi við XXIV. gr. Hins almenna samnings um tolla og viðskipti (hér á eftir nefndur „GATT-samningurinn frá 1994“);
 - b) að stuðla að aukinni samkeppni í atvinnulífi, einkum að því er varðar viðskiptasambönd milli samningsaðilanna;
 - c) að auka enn frekar gagnkvæmt frelsi á mörkuðum samningsaðilanna fyrir opinber innkaup;
 - d) að auka frelsi í þjónustuviðskiptum í samræmi við V. gr. Hins almenna samnings um þjónustuviðskipti (hér á eftir nefndur „GATS-samningurinn“);
 - e) að fjölga gagnkvæmt möguleikum til fjárfestinga og veita fjárfestum og fjárfestingum stöðuga vernd;
 - f) að tryggja næga og áhrifaríka vernd hugverkarréttinda í samræmi við ströngustu alþjóðlega staðla; og
 - g) að stuðla þannig, með afnámi viðskiptahindrana, að samstilltri þróun og auknum alþjóðaviðskiptum.

2. gr.

Landfræðilegt gildissvið

1. Þessi samningur gildir, með fyrirvara um I. viðauka, um:

CONVINCED that this Agreement will create conditions encouraging economic, trade and investment relations between them;

BUILDING on their respective rights and obligations under the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization and the other agreements negotiated thereunder and other multilateral and bilateral instruments of co-operation; and

RECOGNIZING that trade liberalisation should allow for the optimal use of the world's resources in accordance with the objective of sustainable development, seeking both to protect and preserve the environment;

HAVE AGREED, in pursuit of the above, to conclude the following Agreement (hereinafter referred to as “this Agreement”):

I GENERAL PROVISIONS

Article 1

Objectives

1. The EFTA States and Singapore hereby establish a free-trade area in accordance with the provisions of this Agreement.
2. The objectives of this Agreement, which is based on trade relations between market economies are:
 - (a) to achieve the liberalisation of trade in goods, in conformity with Article XXIV of the General Agreement on Tariffs and Trade (hereinafter referred to as “the GATT 1994”);
 - (b) to promote competition in their economies, particularly as it relates to economic relations between the Parties;
 - (c) to achieve further liberalisation on a mutual basis of the government procurement markets of the Parties;
 - (d) to achieve the liberalisation of trade in services, in conformity with Article V of the General Agreement on Trade in Services (hereinafter referred to as “the GATS”);
 - (e) to mutually enhance investment opportunities and accord constant protection for investors and investments;
 - (f) to ensure adequate and effective protection of intellectual property rights, in accordance with international standards; and
 - (g) to contribute in this way, by the removal of barriers to trade and investment, to the harmonious development and expansion of world trade.

Article 2

Geographical Scope

1. Without prejudice to Annex I, this Agreement shall apply:

- a) landsvæði, innhöf og landhelgi samningsaðila og loftrými yfir landsvæðinu í samræmi við þjóðarétt; svo og
- b) svæði utan landhelgi með tilliti til ráðstafana sem samningsaðili gerir í krafti yfirráðaréttar eða lögsögu sinnar í samræmi við þjóðarétt.
2. Ákvæði II. viðauka eiga við um Noreg.

3. gr.

Viðskiptasambönd sem falla undir þennan samning

1. Ákvæði þessa samnings eiga við um viðskipta- og efnahagstengsl milli EFTA-ríkja annars vegar og Singapúr hins vegar en eiga ekki við um viðskiptatengsl milli einstakra EFTA-ríkja, nema kveðið sé á um annað í þessum samningi.
2. Af tollabandalaginu, sem stofnað var með samningi frá 29. mars 1923, milli Sviss og Furstadæmisins Liechtenstein leiðir að Sviss er fulltrúi Furstadæmisins Liechtenstein í málefnum sem falla undir þennan samning.

4. gr.

Tengsl við aðra samninga

Ákvæði þessa samnings gilda með fyrirvara um réttindi og skyldur samningsaðila samkvæmt Marrakesssamningnum um stofnun Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (hér á eftir nefndur „WTO-samningurinn“) og aðra samninga á grundvelli hans og alþjóðasamninga sem þeir eiga aðild að.

5. gr.

Héraðs- og sveitarstjórnir

Hver samningsaðili ber fulla ábyrgð á því að uppfylla skyldur og skuldbindingar samkvæmt þessum samningi og skal sjá til þess að hlutaðeigandi svæðisbundin og staðbundin stjórnvöld og óopinberar stofnanir, sem starfa í umboði stjórnvalda á yfirráðasvæði hans, eftir tilnefningu miðlægra, svæðis- eða staðbundinna yfirvalda, geri það einnig.

II. VÖRUVIÐSKIPTI

6. gr.

Gildissvið

1. Þessi kafli tekur til:
- a) framleiðsluvara sem heyra undir 25.–97. kafla í samræmdri vörulýsingar- og vöruheitaskrá (ST);

- (a) to the land territory, internal waters, and the territorial sea of a Party, and the air-space above the territory in accordance with international law; as well as
- (b) beyond the territorial sea, with respect to measures taken by a Party in the exercise of its sovereign rights or jurisdiction in accordance with international law.
2. Annex II applies with respect to Norway.

Article 3

Trade and Economic Relations Governed by this Agreement

1. The provisions of this Agreement apply to the trade and economic relations between, on the one side, the EFTA States and, on the other side, Singapore, but not to the trade relations between individual EFTA States, unless otherwise provided for in this Agreement.
2. As a result of the customs union established by the Treaty of 29 March 1923 between Switzerland and the Principality of Liechtenstein, Switzerland shall represent the Principality of Liechtenstein in matters covered thereby.

Article 4

Relationship to Other Agreements

The provisions of this Agreement shall be without prejudice to the rights and obligations of the Parties under the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization and the other agreements negotiated thereunder (hereinafter referred to as “the WTO Agreement”) to which they are a party and any other international agreement to which they are a party.

Article 5

Regional and Local Government

Each Party is fully responsible for the observance of all obligations and commitments under this Agreement and shall ensure their observance by its respective regional and local governments and authorities and by non-governmental bodies in the exercise of governmental powers delegated by central, regional and local governments or authorities within its territory.

II TRADE IN GOODS

Article 6

Scope and Coverage

1. This Chapter applies to:
- (a) products falling within Chapters 25 through 97 of the Harmonized Commodity Description and Coding System (HS);

- b) framleiðsluvara sem tilgreindar eru í III. viðauka, að teknu viðeigandi tilliti til fyrirkomulags þess sem kveðið er á um í þeim viðauka;
- c) fisks og annarra sjávarafurða eins og kveðið er á um í IV. viðauka;
2. Singapúr og hvert einstakt EFTA-ríki hafa gert með sér tvíhliða samninga um viðskipti með landbúnaðarafurðir. Þeir samningar eru hluti af gerningum um myndun fríverslunarsvæðis EFTA-ríkjanna og Singapúr.

7. gr.

Upprunareglur og samvinna stjórnvalda

1. Í I. viðauka er að finna ákvæði um upprunareglur og samvinnu stjórnvalda sem eiga við í 8., 16. og 17. gr.
2. Upprunareglur, sem veita ekki fríðindi, eiga við um aðrar greinar þessa kafla sem ekki eru taldar upp í 1. mgr. Fyrirkomulag varðandi samvinnu stjórnvalda, sem er að finna í I. viðauka gilda, að breyttu breytanda.
3. Samningsaðilarnir skulu koma saman tveimur árum eftir gildistöku þessa samnings til þess að endurskoða I. viðauka með það fyrir augum að laga kerfi fyrir óvirka vinnslu að vaxandi þörfum atvinnulífsins. Slik endurskoðun skal fara fram annað hvert ár, nema samningsaðilar komi sér saman um annað.

8. gr.

Tollar

1. Samningsaðila skulu, við gildistöku þessa samnings, afnema alla tolla á innflutning og útflutning framleiðsluvara sem eru upprunnar í EFTA-ríki eða Singapúr, annarra en framleiðsluvara í V. viðauka. Óheimilt er að leggja á slíka tolla á nýjan leik.
2. Til tolla teljast hvers konar tollar eða gjöld sem eru lögð á í tengslum við innflutning eða útflutning framleiðsluvöru, einnig hvers konar aukaskattar eða aukagjöld í tengslum við slíkan innflutning eða útflutning.
3. Ekkert í þessum kafla kemur í veg fyrir að samningsaðili leggi hvenær sem er á innflutning eða útflutning framleiðsluvöru annars samningsaðila:
- a) gjald sem jafngildir innlendum sköttum, til að mynda vörugjöld og aðra skatta, sem eru lagðir á við innflutning eða útflutning í samræmi við 11. gr., eða
- b) þóknun eða annað gjald, sem er ekki lagt á sem verðtollur, að því tilskildu að fjárhæðin sé sem næst því að vera fyrir kostnaði við þá þjónustu sem er innt af hendi og feli ekki í sér óbeina vernd fyrir innlendar framleiðsluvörur eða fjáröflunarskatt á innflutning eða útflutning.

- (b) products specified in Annex III with due regard to the arrangements provided for in that Annex; and
- (c) fish and other marine products as provided for in Annex IV.

2. Singapore and each individual EFTA State have concluded agreements on trade in agricultural products on a bilateral basis. These agreements form part of the instruments establishing a free-trade area between the EFTA States and Singapore.

Article 7

Rules of Origin and Administrative Co-operation

1. The provisions on rules of origin and administrative co-operation applicable to Articles 8, 16 and 17 are set out in Annex I.
2. The non-preferential rules of origin of a Party shall apply to the other Articles of this Chapter not listed under paragraph 1. The arrangements for administrative co-operation set out in Annex I shall apply *mutatis mutandis*.
3. Two years after the entry into force of this Agreement the Parties shall meet to review Annex I with a view to adapting the system of outward processing to their evolving economic needs. Such review shall take place biannually unless the Parties agree otherwise.

Article 8

Customs Duties

1. Upon the entry into force of this Agreement, the Parties shall abolish all customs duties on imports and exports of products originating in an EFTA State or in Singapore, excluding the products listed in Annex V. No new customs duties shall be introduced.
2. A customs duty includes any duty or charge of any kind imposed in connection with the importation or exportation of a product, including any form of surtax or surcharge in connection with such importation or exportation.
3. Nothing in this Chapter shall prevent a Party from imposing at any time on the importation or exportation of any product of another Party:
- (a) a charge equivalent to an internal tax, such as excise duties and other taxes, levied at the time of importation or exportation, imposed consistently with Article 11; or
- (b) a fee or other charge, not applied on an ad valorem basis, provided that it is limited in amount to the approximate cost of services rendered, and does not represent an indirect protection for domestic products or a taxation of imports or exports for fiscal purposes.

9. gr.

Takmarkanir á innflutningi og útflutningi

Við gildistöku þessa samnings skal afnema hvers konar bann eða takmarkanir á innflutningi eða útflutningi framleiðsluvara í viðskiptum milli EFTA-ríkjanna og Singapúr, önnur en tolla og skatta, hvort sem um er að ræða kvóta, innflutnings- eða útflutningsleyfi eða aðrar ráðstafanir.

10. gr.

Bestuþjarameðferð

Ef samningsaðilar gengur til fríðindasamninga við þriðja aðila, samkvæmt XXIV. gr. GATT-samningsins frá 1994, skal hann, að beiðni annars samningsaðila, veita honum nægilegt tækifæri til að semja um þann ávinning sem í þeim samningi felst.

11. gr.

Innlend meðferð

Samningsaðilar skulu beita innlendra meðferð í samræmi við III. gr. GATT-samningsins frá 1994, ásamt athugasemdum um túlkun sem eru hér með felldar inn í þennan samning og eru hluti hans.

12. gr.

Ráðstafanir um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna

1. Samningsaðilar skulu beita reglum sínum um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna án mismununar og skulu ekki gera nýjar ráðstafanir sem gætu torvelað viðskipti með ótilhlýðilegum hætti.
2. Meginreglurnar í 1. mgr. skulu gilda í samræmi við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um beitingu ráðstafana um hollustuhætti og heilbrigði dýra og plantna sem er hér með felldur inn í þennan samning og er hluti hans.

13. gr.

Tæknilegar reglur

1. Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðilanna að því er varðar tæknilegar reglur, staðla og samræmismat í samræmi við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um tæknilegar viðskiptahindranir.
2. Samningsaðilar skulu auka samvinnu á sviði tæknilegra reglna, staðla og samræmismats með það fyrir augum að auka gagnkvæman skilning á kerfum hvers þeirra um sig og auðvelda aðgang að mörkuðum þeirra. Þeir skulu í þessu skyni einkum hafa með sér samvinnu um að:
a) styrkja hlutverk alþjóðlegra staðla sem grundvallar fyrir tæknilegar reglur, þar með taldar reglur um samræmismat;

Article 9

Import and Export Restrictions

Upon the entry into force of this Agreement, all import or export prohibitions or restrictions on trade in goods between the EFTA States and Singapore, other than customs duties and taxes, whether made effective through quotas, import or export licenses or other measures, shall be eliminated on all products of each Party.

Article 10

Most-Favoured-Nation Treatment

If a Party concludes a preferential agreement with a non-Party under Article XXIV of the GATT 1994, it shall, upon request from another Party, afford adequate opportunity to negotiate any additional benefits granted therein.

Article 11

National Treatment

The Parties shall apply national treatment in accordance with Article III of the GATT 1994, including its interpretative notes, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement.

Article 12

Sanitary and Phytosanitary Measures

1. The Parties shall apply their regulations in sanitary and phytosanitary matters in a non-discriminatory manner and shall not introduce any new measures that have the effect of unduly obstructing trade.
2. The principles set out in paragraph 1 shall be applied in accordance with the WTO Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures, which is hereby incorporated into and made part of this Agreement.

Article 13

Technical Regulations

1. The rights and obligations of the Parties in respect of technical regulations, standards and conformity assessment shall be governed by the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade.
2. The Parties shall strengthen their co-operation in the field of technical regulations, standards and conformity assessment with a view to increasing the mutual understanding of their respective systems and facilitating access to their respective markets. To this end, they shall in particular co-operate in:
(a) reinforcing the role of international standards as a basis for technical regulations including conformity assessment procedures;

- b) stuðla að faggildingu aðila, sem annast samræmismat, á grundvelli viðeigandi staðla og leiðbeininga Alþjóðlegu staðlasamtakanna (ISO)/Alþjóðaraftækninefndarinnar (IEC); og
- c) stuðla að gagnkvæmri viðurkenningu á niðurstöðum samræmismats framangreindra aðila sem fengið hafa viðurkenningu samkvæmt viðeigandi marghliða samningi milli hlutaðeigandi faggildingarkerfa/faggildingaraðila.
3. Samningsaðilar skulu, í tengslum við þessa grein og sem fyrst:
- a) auka upplýsingaskipti, og
- b) taka skriflegar beiðnir um samráð til velviljaðrar athugunar.
4. Samningsaðilarnir samþykkja, með fyrirvara um 1. mgr., að hafa samráð innan ramma sameiginlegu nefndarinnar um hvert það mál sem upp kemur vegna beiðingar tiltekinna tæknilegra reglna, staða og málsmeðferð við samræmismat er hafa, að álit Singapur eða eins eða fleiri EFTA-riks, skapað eða gætu skapað hindrun í viðskiptum milli samningsaðila, með það að markmiði að finna viðeigandi lausn í samræmi við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um tæknilegar viðskiptahindranir.

14. gr.

Ríkisrekin viðskiptafyrirtæki

Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðila að því er varðar ríkisrekin viðskiptafyrirtæki í samræmi við XVII. gr. GATT-samningsins frá 1994 og samkomulag um túlkun XVII. gr. GATT-samningsins frá 1994, sem eru hér með felldar inn í sem hluti þessa samnings.

15. gr.

Styrkir

Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðila að því er varðar styrki og jöfnunarráðstafanir í samræmi við VI. og XVI. gr. GATT-samningsins frá 1994, samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um styrki og jöfnunarráðstafanir og samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um landbúnað.

16. gr.

Undirboð

1. Samningsaðili skal ekki beita ráðstöfunum um undirboð eins og kveðið er á um í samningi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um framkvæmd VI. gr. GATT-samningsins frá 1994 í tengslum við framleiðsluvörur sem eru upprunnar hjá öðrum samningsaðila.
2. Samningsaðilarnir skuldbinda sig til að gera nauðsynlegar ráðstafanir, eins og kveðið er á um í V. kafla, til að koma í veg fyrir undirboð.

- (b) promoting the accreditation of conformity assessment bodies on the basis of relevant ISO/IEC Standards and Guides; and

- (c) promoting the mutual acceptance of conformity assessment results of the above bodies which have been recognised under an appropriate multilateral agreement between their respective accreditation systems or bodies.

3. The Parties shall, within the context of this Article, expeditiously:

- (a) broaden the exchange of information; and
- (b) give favourable consideration to any written request for consultation.

4. Without prejudice to paragraph 1, the Parties agree to hold consultations in the framework of the Joint Committee to address any matter that may arise from the application of specific technical regulations, standards and conformity assessment procedures and which according to Singapore or one or more of the EFTA States has created or is likely to create an obstacle to trade between the Parties, with a view to working out an appropriate solution in conformity with the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade.

Article 14

State Trading Enterprises

The rights and obligations of the Parties in respect of state trading enterprises shall be governed by Article XVII of the GATT 1994 and the Understanding on the Interpretation of Article XVII of the GATT 1994, which are hereby incorporated into and made part of this Agreement.

Article 15

Subsidies

The rights and obligations of the Parties in respect of subsidies shall be governed by Articles VI and XVI of the GATT 1994, the WTO Agreement on Subsidies and Countervailing Measures and the WTO Agreement on Agriculture.

Article 16

Anti-Dumping

1. A Party shall not apply anti-dumping measures as provided for under the WTO Agreement on Implementation of Article VI of the GATT 1994 in relation to products originating in another Party.

2. In order to prevent dumping, the Parties shall undertake the necessary measures as provided for under Chapter V.

17. gr.

Neyðarráðstafanir vegna innflutnings tiltekinnar framleiðsluvara

1. Ef innflutningur framleiðsluvöru, sem er upp-runnin hjá samningsaðila, inn á yfirráðasvæði annars samningsaðila eykst svo mjög, á grundvelli þess að tollar hafa verið lækkaðir eða afnumdir samkvæmt þessum samningi, og á sér stað við slík skilyrði að það veldur eða gæti valdið alvarlegum skaða fyrir innlenda framleiðendur sambærilegra vara eða sam-keppnisvara á yfirráðasvæði samningsaðilans, sem flytur inn, er honum heimilt að grípa til neyðarráð-stafana, í eins litlum mæli og unnt er að komast af með, til að ráða bót á skaðanum eða koma í veg fyrir hann.

2. Ráðstafanirnar skulu felast í hækkuðum tollum á framleiðsluvörur og skal miða við þann toll sem lægri er:

- a) tolla sem fást í bestukjarameðferð og eru í gildi á þeim degi sem aðgerðin á sér stað; og
- b) tolla sem fást í bestukjarameðferð og eru í gildi daginn fyrir gildistöku þessa samnings.

3. Neyðarráðstafanir skulu ekki vara lengur en í eitt ár. Við mjög óvenjulegar aðstæður og að lokinni at-hugun sameiginlegu nefndarinnar er heimilt að gera ráðstafanir til þriggja ára að hámarki. Samningsaðili sem gerir slíkar ráðstafanir skal leggja fram áætlun um afnám þeirra í áföngum. Óheimilt er að beita ráðstöfunum vegna innflutnings framleiðsluvöru sem ráðstöfun hefur áður verið beitt gegn að minnsta kosti næstu fimm árin eftir að ráðstöfunin fellur úr gildi.

4. Því aðeins má gera neyðarráðstafanir að óyggj-andi sönnun sé fyrir því að aukinn innflutningur hafi valdið alvarlegum skaða eða að hætta sé á því sam-kvæmt rannsókn sem er gerð í samræmi við þá máls-meðferð sem mælt er fyrir um í samningi Alþjóða-viðskiptastofnunarinnar um verndarráðstafanir.

5. Samningsaðili, sem hyggst grípa til neyðarráð-stöfunar samkvæmt þessari grein, skal þegar í stað senda hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni tilkynningu þar sem fram koma allar upp-lýsingar þar að lútandi, þar á meðal um sönnunar-gögn um alvarlegan skaða af völdum aukins inn-flutnings eða hættu á slíku, nákvæm lýsing á fram-leiðsluvörurinni sem um ræðir, upplýsingar um fyrir-hugaða ráðstöfun, frá hvaða degi og hve lengi rann-sóknin eigi að vara og hversu lengi fyrirhuguð ráð-stöfun skuli gilda. Á sama tíma skal bjóða samnings-aðila, sem slík ráðstöfun gæti haft áhrif á, bætur í formi aukins frelsis í viðskiptum í tengslum við inn-flutning frá honum sem skulu verða í meginráttum jafngildar.

Article 17

Emergency Action on Imports of Particular Products

1. Where any product originating in a Party, as a result of the reduction or elimination of a customs duty under this Agreement, is being imported into the territory of another Party in such increased quantities and under such conditions as to constitute a substantial cause of serious injury or threat thereof to the domestic industry of like or directly competi-tive products in the territory of the importing Party, the importing Party may take emergency measures to the minimum extent necessary to remedy or prevent the injury.

2. Such measures shall consist in increasing the rate of customs duty on the product to a level not to ex-ceed the lesser of:

- a) the most-favoured nation (MFN) rate of duty in effect at the time the action is taken; and
- b) the MFN applied rate of duty in effect on the day immediately preceding the date of the entry into force of this Agreement.

3. Emergency measures shall be taken for a period not exceeding one year. In very exceptional circum-stances, after review by the Joint Committee, meas-ures may be taken up to a total maximum period of three years. A Party taking such measures shall pre-sent a schedule leading to their progressive elimina-tion. No measures shall be applied to the import of a product which has previously been subject to such a measure for a period of, at least, five years since the expiry of the measure.

4. Emergency measures shall only be taken upon clear evidence that increased imports have caused or are threatening to cause serious injury pursuant to an investigation in accordance with the procedures laid down in the WTO Agreement on Safeguards.

5. The Party intending to take an emergency meas-ure under this Article shall promptly make a noti-fication to the other Parties and the Joint Committee, containing all pertinent information which shall in-clude evidence of serious injury or threat thereof caused by increased imports, precise description of the product involved, the proposed measure, pro-posed date of introduction and expected duration of the investigation and the proposed measure. Any Party that may be affected by the measure shall simultaneously be offered compensation in the form of substantially equivalent trade liberalisation in relation to the imports from any such Party.

6. Sameiginlega nefndin skal, innan 30 daga frá dagsetningu tilkynningarinnar, rannsaka þær upplýsingar sem eru veittar samkvæmt 5. mgr. í þeim tilgangi að greiða fyrir lausn málsins með þeim hætti að báðir aðilar geti við unað. Ef engin lausn finnst er samningsaðilanum, sem flytur inn, heimilt að samþykkja viðeigandi ráðstafanir samkvæmt 2. mgr. til að ráða bót á vandanum og samningsaðilanum, sem ræður yfir þeirri framleiðsluvöru sem ráðstöfunin beinist gegn, er heimilt að grípa til jöfnunaraðgerða ef ekki næst gagnkvæmt samkomulag um jöfnunargreiðslur. Tilkynna skal sameiginlegu nefndinni þegar í stað um slíka neyðarráðstöfun og jöfnunaraðgerð. Jöfnunaraðgerð skal fela í sér niðurfellingu ívilnana sem hafa í megindrátum jafngild áhrif á viðskipti eða ívilnanir sem í megindrátum jafngilda þeim viðbótartolli sem búist er við að leiði af neyðarráðstöfuninni. Val á neyðarráðstöfun og jöfnunaraðgerð skal miðast við að raska sem minnst framkvæmd þessa samnings.

7. Ef aðstæður eru tvísýnar og tafir myndu valda skaða, sem erfitt yrði að bæta, er aðila heimilt að grípa til neyðarráðstafana til bráðabirgða ef ákvarðar hefur verið að óyggjandi sönnun sé fyrir því að aukinn innflutningur hafi valdið alvarlegum skaða eða að hætta sé á því. Samningsaðili sem hyggst grípa til slíkra ráðstafana skal þegar í stað tilkynna hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni um það. Gildistími slíkra bráðabirgðaráðstafana skal teljast vera hluti af upphaflega tímabilinu ásamt hvers konar framlengingu.

8. Samningsaðilarnir skulu koma saman tveimur árum eftir gildistöku þessa samnings til þess að endurskoða þessa grein með það fyrir augum að ákvarða hvort enn sé þörf fyrir fyrirkomulag neyðarráðstafana.

9. Ef samningsaðilarnir ákveða, að lokinni fyrstu endurskoðun, að halda þessu fyrirkomulagi áfram skal endurskoðun fara fram í sameiginlegu nefndinni annað hvert ár eftir það.

18. gr.

Erfiðleikar vegna greiðslujafnaðar

1. Samningsaðilar skulu reyna að forðast að gera takmarkandi ráðstafanir vegna greiðslujafnaðar.

2. Eigi samningsaðili í alvarlegum erfiðleikum með greiðslujöfnuð eða yfirvofandi hætta er á því er honum heimilt að gera takmarkandi ráðstafanir í viðskiptum, samkvæmt þeim skilmálum sem settir eru í GATT-samningnum frá 1994 og samkomulagi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO) um greiðslujöfnunarákvæði, sem skulu vara í takmarkaðan tíma og vera án mismununar og ekki hafa víðtækari áhrif en þörf er á til að leysa erfiðleika vegna greiðslu-

6. The Joint Committee shall, within 30 days from the date of notification, examine the information provided under paragraph 5 in order to facilitate a mutually acceptable resolution to the matter. In the absence of such resolution, the importing Party may adopt a measure pursuant to paragraph 2 to remedy the problem, and, in the absence of mutually agreed compensation, the Party against whose product the measure is taken may take compensatory action. The emergency measure and the compensatory action shall be immediately notified to the Joint Committee. The compensatory action shall consist of suspension of concessions having substantially equivalent trade effects or concessions substantially equivalent to the value of the additional duties expected to result from the emergency action. In the selection of the emergency measure and the compensatory action, priority must be given to the action which least disturbs the functioning of this Agreement.

7. In critical circumstances, where delay would cause damage which would be difficult to repair, a Party may take a provisional emergency measure pursuant to a preliminary determination that there is clear evidence that increased imports have caused or are threatening to cause serious injury. The Party intending to take such a measure shall immediately inform the other Parties and the Joint Committee thereof. The duration of any such provisional measure shall be counted as part of the initial period and any extension.

8. Two years after entry into force of this Agreement the Parties shall meet to review this Article with a view to determining whether there is a need to maintain an emergency action mechanism.

9. If the Parties decide, after the first review, to maintain such a mechanism, they shall thereafter conduct biennial reviews in the Joint Committee.

Article 18

Balance-of-Payments Difficulties

1. The Parties shall endeavour to avoid the imposition of restrictive measures for balance-of-payments purposes.

2. A Party in serious balance-of-payments difficulties, or under imminent threat thereof, may, in accordance with the conditions established under the GATT 1994 and the WTO Understanding on the Balance-of-Payments Provisions, adopt trade restrictive measures, which shall be of limited duration and non-discriminatory, and may not go beyond what is necessary to remedy the balance-of-payments situation. The relevant provisions of the GATT 1994 and

jafnaðar. Viðeigandi ákvæði GATT-samningsins frá 1994 og í samkomulagi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um greiðsluöfnunarákvæði eru hér með felld inn í þennan samning og gerð hluti af honum.

3. Samningsaðili, sem grípur til aðgerða samkvæmt þessari grein, skal þegar í stað tilkynna hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni um það.

19. gr.

Almennar undantekningar

Með fyrirvara um kröfu þess efnis að slíkum ráðstöfunum verði ekki beitt með þeim hætti að það hefði í för með sér geðþóttabundna eða óréttlætanalega mismunun landa þar sem aðstæður eru hinar sömu, eða duldar takmarkanir í alþjóðaviðskiptum skal ekkert í þessum samningi túlkað þannig að það komi í veg fyrir að aðilar samþykki eða beiti ráðstöfunum sem:

- a) eru nauðsynlegar til að vernda almennt siðgæði;
- b) nauðsynlegar til að vernda líf og heilsu manna, dýra eða plantna;
- c) varða innflutning eða útflutning gulls og silfurs;
- d) eru nauðsynlegar til að tryggja að farið verði að ákvæðum laga eða reglna sem eru ekki ósamrýmanlegar ákvæðum þessa samnings, að meðtöldum ákvæðum sem tengjast tollaframkvæmd, framkvæmd einkasölu sem er starfrækt samkvæmt 4. mgr. II. og XVII. gr. GATT-samningsins frá 1994, vernd einkaleyfa, vörumerkja og höfundaréttar og því að koma í veg fyrir villandi viðskiptahætti;
- e) varða vörur framleiddar af fögum;
- f) gerðar eru í því skyni að vernda þjóðarverðmæti sem hafa listrænt, sögulegt eða fornleifafræðilegt gildi;
- g) varða verndun óendurnýjanlegra auðlinda ef slíkar ráðstafanir eru framkvæmdar með því að takmarka innlenda framleiðslu eða neyslu;
- h) gerðar eru samkvæmt skuldbindingum í alþjóðlegum hrávörusamningum sem er í samræmi við viðmiðanir sem eru lagðar fyrir aðila að Alþjóðaviðskiptastofnuninni og þeir hafa ekki hafnað eða samningurinn hafi sjálfur þannig verið lagður fyrir og ekki verið hafnað;
- i) fela í sér takmarkanir á útflutningi innlendra efna sem eru nauðsynleg til að tryggja nægt magn slíkra efna fyrir innlendan vinnsluáætlun á tímum þegar verðinu á slíkum efnum á innlenda markaðinum er haldið fyrir neðan heimsmarkaðsverð sem lið í opinberum stöðugleikaáætlunum; þetta er þó háð því að slíkum takmörkunum sé ekki beitt þannig að útflutningur aukist eða vernd innlenda iðnaðarins sé aukin og að ekki sé vikið frá

the WTO Understanding on the Balance-of-Payments Provisions are hereby incorporated into and made part of this Agreement.

3. The Party introducing a measure under this Article shall promptly notify the other Parties and the Joint Committee thereof.

Article 19

General Exceptions

Subject to the requirement that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination between countries where the same conditions prevail, or a disguised restriction on international trade, nothing in this Agreement shall be construed to prevent the adoption or enforcement by any Party of measures:

- (a) necessary to protect public morals;
- (b) necessary to protect human, animal or plant life or health;
- (c) relating to the importations or exportations of gold and silver;
- (d) necessary to secure compliance with laws or regulations which are not inconsistent with the provisions of this Agreement, including those relating to customs enforcement, the enforcement of monopolies operated under paragraph 4 of Article II and Article XVII of the GATT 1994, the protection of patents, trade marks and copyrights, and the prevention of deceptive practices;
- (e) relating to the products of prison labour;
- (f) imposed for the protection of national treasures of artistic, historic or archaeological value;
- (g) relating to the conservation of exhaustible natural resources if such measures are made effective in conjunction with restrictions on domestic production or consumption;
- (h) undertaken in pursuance of obligations under any intergovernmental commodity agreement which conforms to criteria submitted to the Members of the WTO and not disapproved by them or which is itself so submitted and not so disapproved;
- (i) involving restrictions on exports of domestic materials necessary to ensure essential quantities of such materials to a domestic processing industry during periods when the domestic price of such materials is held below the world price as part of a governmental stabilization plan; provided that such restrictions shall not operate to increase the exports of or the protection afforded to such domestic industry, and shall not depart from the

- ákvæðum GATT-samningsins frá 1994 er varða mismunun;
- j) nauðsynlegt vegna almennrar öflunar og dreifingar á framleiðsluvörum eða staðbundins skorts á birgðum; slíkar ráðstafanir teljast vera samrýmanlegar þeirri reglu að öllum aðilum Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar beri jafn hlutur í alheimsframbóði slíkra framleiðsluvara og að sérhverjum þeim ráðstöfunum sem brjóta í bága við önnur ákvæði þessa samnings skuli hætt um leið og aðstæðurnar sem öllu þeim eru ekki lengur fyrir hendi.

20. gr.

Undantekningar af öryggisástandum

Ekkert í þessum samningi ber að túlka á þann hátt:

- a) að krafist sé af samningsaðila að hann láti í té upplýsingar sem hann telur andstætt grundvallaröryggishagsmunum sínum að birta; eða
- b) að komið sé í veg fyrir að aðili geri ráðstafanir sem hann telur nauðsynlegar til að vernda grundvallaröryggishagsmuni sína:
- i) að því er snertir kjarnakleyf efni eða efni sem þau eru unnin úr;
 - ii) að því er snertir viðskipti með vopn, skotfæri og stríðsbúnað og þau viðskipti með aðrar vörur og efni sem beinlínis eða óbeinlínis eru ætluð til hernaðar;
 - iii) á stríðstímum eða þegar neyðarástand ríkir í alþjóðasamskiptum, eða
- c) að komið sé í veg fyrir að aðili geti gripið til ráðstafana í samræmi við skyldur sínar á grundvelli sáttmála Sameinuðu þjóðanna til að viðhalda friði og öryggi á alþjóðavettvangi.

III. ÞJÓNUSTA

21. gr.

Gildissvið

1. Þessi kafli á við um ráðstafanir sem hafa áhrif á þjónustuviðskipti og ríkisstjórnir eða yfirvöld, svæðisbundin eða staðbundin stjórnvöld gera og einnig óopinberar stofnanir í umboði ríkisstjórnar eða yfirvalda, svæðisbundinna eða staðbundinna stjórnvalda.
2. Þessi kafli á við um aðgerðir sem hafa áhrif á viðskipti á öllum sviðum þjónustu, þó ekki flugþjónustu, þar með taldir flutningar í lofti innanlands og á milli landa, jafnt áætluðarflug sem og annað flug, og skyld þjónusta til stuðnings flugþjónustu, önnur en:
 - a) viðgerðir loftfara og viðhaldsþjónusta;
 - b) sala og markaðssetning flugþjónustu;

provisions of the GATT 1994 relating to non discrimination;

- (j) essential to the acquisition or distribution of products in general or local short supply; provided that any such measures shall be consistent with the principle that all Members of the WTO are entitled to an equitable share of the international supply of such products, and that any such measures, which are inconsistent with the other provisions of this Agreement shall be discontinued as soon as the conditions giving rise to them have ceased to exist.

Article 20

Security Exceptions

Nothing in this Chapter shall be construed:

- (a) to require any Party to furnish any information the disclosure of which it considers contrary to its essential security interests; or
- (b) to prevent any Party from taking any action which it considers necessary for the protection of its essential security interests
- (i) relating to fissionable materials or the materials from which they are derived;
 - (ii) relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war and to such traffic in other goods and materials as is carried on directly or indirectly for the purpose of supplying a military establishment;
 - (iii) taken in time of war or other emergency in international relations; or
- (c) to prevent any Party from taking any action in pursuance of its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.

III SERVICES

Article 21

Scope and Coverage

1. This Chapter applies to measures affecting trade in services taken by central, regional or local governments and authorities as well as by non-governmental bodies in the exercise of powers delegated by central, regional or local governments or authorities.
2. This Chapter applies to measures affecting trade in all services sectors with the exception of air services, including domestic and international air transportation services, whether scheduled or non-scheduled, and related services in support of air services, other than:
 - (a) aircraft repair and maintenance services;
 - (b) the selling and marketing of air transport services;

- c) þjónusta gegnum tölvufarskráningarkerfi¹.
3. EFTA-ríkin og Singapúr skulu kanna þróun á sviði þjónustu með það fyrir augum að skoða möguleika á auknu frelsi sín á milli.
4. Ekkert í þessum kafla skal túlkað á þann hátt að feli í sér skuldbindingar að því er varðar opinber innkaup.

22. gr.

Skilgreiningar

Í þessum kafla er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

- a) „ráðstöfun“: sérhver ráðstöfun samningsaðila, hvort sem um er að ræða lög, reglugerð, reglu, málsmeðferð, ákvörðun, stjórnsýsluáðgerð eða annað sambærilegt;
- b) „veiting þjónustu“: framleiðsla, dreifing, markaðssetning, sala og afhending þjónustu;
- c) „ráðstafanir samningsaðila sem hafa áhrif á þjónustuviðskipti“: einnig ráðstafanir er varða:
- i) kaup á, greiðslu fyrir eða afnot af þjónustu;
 - ii) aðgang að eða afnot af þjónustu, í sambandi við veitingu þjónustu sem þessir aðilar krefjast að almenningi standi almennt til boða;
 - iii) nærveru, þar á meðal viðskiptanærveru, einstaklinga og lögpersóna frá einum aðila vegna þjónustuveitingar á yfirráðasvæði annars samningsaðila;
- d) „viðskiptanærvera“: hvers konar viðskipta- eða atvinnustarfsemi, þar á meðal:
- i) stofnun, kaup á eða áframhaldandi rekstur lögpersónu, eða
 - ii) stofnun eða áframhaldandi rekstur útibús eða umboðsskrifstofu;
- á yfirráðasvæði samningsaðila í því skyni að veita þjónustu;
- e) „svið“ þjónustu:
- i) að því er varðar sérstaka skuldbindingu, eina eða fleiri, eða öll undirsvið þeirrar þjónustu, eins og tilgreint er í skrá samningsaðila;
 - ii) að öðrum kosti þjónustusviðið í heild, þar á meðal öll undirsvið þess;

- (c) computer reservation system (CRS) services¹.
3. The EFTA States and Singapore agree to review developments in the air transport sector with a view to reassessing the need for further co-operation in this sector.
4. Nothing in this Chapter shall be construed to impose any obligation with respect to government procurement.

Article 22

Definitions

For the purposes of this Chapter:

- (a) “measure” means any measure by a Party, whether in the form of a law, regulation, rule, procedure, decision, administrative action or any other form;
- (b) “supply of a service” includes the production, distribution, marketing, sale and delivery of a service;
- (c) “measures by Parties affecting trade in services” include measures in respect of:
- (i) the purchase, payment or use of a service;
 - (ii) the access to and use of, in connection with the supply of a service, services which are required by those Parties to be offered to the public generally;
 - (iii) the presence, including commercial presence, of persons of a Party for the supply of a service in the territory of another Party;
- (d) “commercial presence” means any type of business or professional establishment, including through:
- (i) the constitution, acquisition or maintenance of a juridical person; or
 - (ii) the creation or maintenance of a branch or a representative office;
- within the territory of a Party for the purpose of supplying a service;
- (e) “sector” of a service means:
- (i) with reference to a specific commitment, one or more, or all, subsectors of that service, as specified in a Party’s Schedule;
 - (ii) otherwise, the whole of that service sector, including all of its subsectors;

¹ Hugtökin „viðgerðir loftfara og viðhaldsþjónusta“, „sala og markaðssetning flughjónustu“ og „þjónusta gegnum tölvufarskráningarkerfi“ eru skilgreind með sama hætti og í 6. mgr. viðaukans um flughjónustu í GATS-samningnum.

¹ The terms “aircraft repair and maintenance services”, “selling and marketing of air transport services” and “computer reservation system (CRS) services” are as defined in paragraph 6 of the Annex on Air Transport Services to the GATS.

- f) „þjónustuveitandi“: hver sá einstaklingur sem óskar eftir að veita eða veitir þjónustu²;
- g) „þjónustuneytandi“: hver sá einstaklingur sem fær eða notar þjónustu;
- h) „þjónusta annars samningsaðila“: þjónusta sem er veitt:
- i) af eða á yfirráðasvæði þessa samningsaðila eða, ef um er að ræða sjóflutninga, af skipi sem er skráð samkvæmt lögum þess samningsaðila eða af einstaklingi frá samningsaðilanum, sem veitir þjónustuna með því að gera út skip og/eða nota það að öllu leyti eða að hluta; eða
 - ii) af þjónustuveitanda þessa samningsaðila ef um er að ræða þjónustu sem er veitt með viðskiptanærveru eða nærveru einstaklings;
- i) „einstaklingur eða lögpersóna“: maður eða stofnun eða félag sem er persóna að lögum;
- j) „einstaklingur frá samningsaðila“: einstaklingur sem er búsettur á yfirráðasvæði þessa samningsaðila eða annars staðar og sem samkvæmt lögum þessa samningsaðila:
- i) er ríkisborgari þess samningsaðila; eða
 - ii) hefur rétt til fastrar búsetu hjá þessum samningsaðila og fær í aðalatriðum sömu meðferð og ríkisborgarar að því er varðar ráðstafanir sem hafa áhrif á þjónustuviðskipti;
- k) „lögpersóna“: lögaðili sem er stofnaður eða skipulagður samkvæmt gildandi lögum í hagnaðarskyni eða í öðrum tilgangi, hvort sem er í einkaeign eða í eigu hins opinbera, þar á meðal hlutafélög, sjóðir, sameignarfélög, sameiginleg fyrirtæki, einkafyrirtæki eða samtök;
- l) „lögpersóna annars samningsaðila“: lögpersóna sem er annaðhvort:
- i) stofnuð eða skipulögð samkvæmt lögum þessa samningsaðila og stundar umtalsverð viðskipti³ á yfirráðasvæði samningsaðila; þetta tekur einnig til þjónustuveitenda aðila að Alþjóðaviðskiptastofnuninni sem er ekki samningsaðili, þ.e. lögpersónu, sem er stofn-
- (f) “service supplier” means any person that seeks to supply or supplies a service²;
- (g) “service consumer” means any person that receives or uses a service;
- (h) “service of another Party” means a service which is supplied:
- (i) from or in the territory of that other Party, or in the case of maritime transport, by a vessel registered under the laws of that other Party, or by a person of that other Party which supplies the service through the operation of a vessel and/or its use in whole or in part; or
 - (ii) in the case of the supply of a service through commercial presence or through the presence of natural persons, by a service supplier of that other Party;
- (i) “person” means either a natural person or a juridical person;
- (j) “natural person of a Party” means a natural person who resides in the territory of that Party or elsewhere and who under the law of that Party:
- (i) is a national of that Party; or
 - (ii) has the right of permanent residence in that Party and is accorded substantially the same treatment as nationals in respect of measures affecting trade in services;
- (k) “juridical person” means any legal entity duly constituted or otherwise organised under applicable law, whether for profit or otherwise, and whether privately-owned or governmentally-owned, including any corporation, trust, partnership, joint venture, sole proprietorship or association;
- (l) “juridical person of another Party” means a juridical person which is either:
- (i) constituted or otherwise organised under the law of that other Party, and is engaged in substantive business operations³ in the territory of any Party; this includes a service supplier of a WTO member who is a non-Party that is a juridical person constituted under

² Ef þjónustan er ekki veitt af lögpersónu heldur með annars konar viðskiptanærveru, eins og útibúi eða umboðsskrifstofu, skal þjónustuveitandinn (þ.e. lögpersónan) þó fá sömu kjör og þjónustuveitendur fá samkvæmt þessum samningi. Slík kjör skulu ná til viðskiptanærverunnar sm þjónustan er veitt með og þurfa ekki að ná til annarrar starfsemi þjónustuveitandans utan yfirráðasvæðisins þar sem þjónustan er veitt.

³ Þetta nær einnig til lögpersóna sem ætla sér að stunda umtalsverða viðskiptastarfsemi, svo sem í sprotafyrirtækjum.

² Where the service is not supplied directly by a juridical person but through other forms of commercial presence such as a branch or a representative office, the service supplier (i.e. the juridical person) shall, nonetheless, through such presence be accorded the treatment provided for service suppliers under this Agreement. Such treatment shall be extended to the presence through which the service is supplied and need not be extended to any other parts of the supplier located outside the territory where the service is supplied.

³ This also includes juridical persons intending to engage in substantive business operations such as start-up companies.

- uð samkvæmt lögum samningsaðila, að því tilskildu að hún stundi umtalsverð viðskipti á yfirráðasvæði samningsaðilanna; eða
- ii) ef um er að ræða þjónustu sem er veitt á grundvelli viðskiptanærveru, í eigu eða undir stjórn:
1. einstaklinga frá þeim samningsaðila; eða
 2. lögpersóna samkvæmt i-lið l-liðar;
- m) lögpersóna er:
- i) „í eigu“ einstaklinga eða lögpersóna frá samningsaðila ef meira en 50% af eignarhlut í henni er raunverulega í eigu einstaklinga eða lögpersóna frá þeim samningsaðila;
 - ii) „undir stjórn“ einstaklinga eða lögpersóna frá samningsaðila ef þessir einstaklingar eða lögpersónur hafa vald til að tilnefna meirihluta stjórnenda eða stjórna starfsemi hennar á annan hátt lögum samkvæmt;
 - iii) „tengd“ öðrum einstaklingi eða lögpersónu ef hún stjórnar eða henni er stjórnað af þeim einstaklingi eða lögpersónu, eða ef bæði henni og þeim einstaklingi eða lögpersónu er stjórnað af sama einstaklingi eða lögpersónu;
- n) „einstaklingur eða lögpersóna sem hefur einokunaraðstöðu til að veita þjónustu“: hver sá einstaklingur eða lögpersóna, í opinbera geiranum eða einkageiranum, sem hefur leyfi samningsaðila eða er komið á fót af honum, formlega eða í raun, til að starfa sem eini veitandi þessarar þjónustu;
- o) „þjónustuviðskipti“: veiting þjónustu:
- i) af yfirráðasvæði eins samningsaðila yfir á yfirráðasvæði annars samningsaðila (hér á eftir nefnd „veiting þjónustu yfir landamæri“);
 - ii) á yfirráðasvæði eins samningsaðila til þjónustuneytanda annars samningsaðila (hér á eftir nefnd „neysla erlendis“);
 - iii) af hálfu þjónustuveitanda eins samningsaðila, með viðskiptanærveru á yfirráðasvæði annars samningsaðila (hér á eftir nefnd „viðskiptanærvera“);
 - iv) af hálfu þjónustuveitanda eins samningsaðila, með nærveru einstaklinga frá þeim samningsaðila á yfirráðasvæði annars samningsaðila (hér á eftir nefnd „nærvera einstaklinga“);
- p) „þjónusta“: þjónusta á öllum sviðum nema þjónusta sem opinber yfirvöld veita;
- q) „þjónusta sem opinber yfirvöld veita“: þjónusta sem hvorki er veitt á viðskiptalegum grundvelli né í samkeppni við einn eða fleiri þjónustuveitendur;
- the laws of a Party, provided that it engages in substantive business operations in the territory of the Parties; or
- (ii) in the case of the supply of a service through commercial presence, owned or controlled by:
1. natural persons of that other Party; or
 2. juridical persons identified under paragraph (l)(i);
- (m) a juridical person is:
- (i) “owned” by persons of a Party if more than 50 per cent of the equity interest in it is beneficially owned by persons of that Party;
 - (ii) “controlled” by persons of a Party if such persons have the power to name a majority of its directors or otherwise to legally direct its actions;
 - (iii) “affiliated” with another person when it controls, or is controlled by, that other person; or when it and the other person are both controlled by the same person;
- (n) “monopoly supplier of a service” means any person, public or private, which in the relevant market of the territory of a Party is authorised or established formally or in effect by that Party as the sole supplier of that service;
- (o) “trade in services” means the supply of a service:
- (i) from the territory of a Party into the territory of another Party (hereinafter referred to as “cross-border supply”);
 - (ii) in the territory of a Party to the service consumer of another Party (hereinafter referred to as “consumption abroad”);
 - (iii) by a service supplier of a Party, through commercial presence in the territory of another Party (hereinafter referred to as “commercial presence”);
 - (iv) by a service supplier of a Party, through presence of natural persons of that Party in the territory of another Party (hereinafter referred to as “presence of natural persons”);
- (p) “services” includes any service in any sector except services supplied in the exercise of governmental authority;
- (q) “a service supplied in the exercise of governmental authority” means any service which is supplied neither on a commercial basis nor in competition with one or more service suppliers;

r) „beinir skattar“: allir skattar af heildartekjum, af heildarfjármagni eða af einstökum liðum tekna eða fjármagns, þar á meðal eru skattar á hagnað vegna sölu eignar, fasteignaskattar, skattar á arf og gjafir, skattar af heildarupphæð launa sem fyrirtæki greiða svo og skattar af verðgildishækkun fjármagns.

23. gr.

Bestukjarameðferð

1. Með fyrirvara um þær undantekningar sem leiða má af samræmingu reglna er byggjast á samningum, sem samningsaðili hefur gert við þriðja land, um gagnkvæma viðurkenningu í samræmi við VII. gr. GATS-samningsinn, og með fyrirvara um VI. viðauka, skal samningsaðili þegar í stað og án skilyrða veita, að því er varðar hverja þá ráðstöfun sem fellur undir þennan kafla, þjónustu og þjónustuveitendum annars samningsaðila eigi lakari meðferð en þeir veita samsvarandi þjónustu og þjónustuveitendum í öðru landi.

2. Meðferð, sem er veitt samkvæmt öðrum samningum sem samningsaðilar hafa gert við þriðja land og tilkynnt hefur verið um samkvæmt V. gr. GATS-samningsins, fellur ekki undir 1. mgr.

3. Ef samningsaðili gengur til samninga af þeirri gerð sem um getur í 2. mgr. skal hann, að beiðni annars samningsaðila, veita hinum samningsaðilunum nægilegt tækifæri til að semja um þann ávinning sem í þeim felast.

24. gr.

Markaðsaðgangur

1. Að því er varðar markaðsaðgang á þann hátt sem tilgreint er í o-lið 22. gr. skal sérhver samningsaðili veita þjónustu og þjónustuveitendum annars samningsaðila eigi óhagstæðari meðferð en þá sem kveðið er á um í skilmálum, takmörkunum og skilyrðum sem hafa verið samþykkt og tilgreind eru í skrá hans⁴.

2. Á sviðum þar sem gengist hefur verið undir skuldbindingar um markaðsaðgang eru ráðstafanir sem samningsaðili skal ekki viðhalda eða samþykkja, hvort heldur er á grundvelli undirskiptingar

⁴ Ef samningsaðili tekur á sig skuldbindingar um markaðsaðgang í tengslum við þann hátt á að veita þjónustu sem um getur í iii-lið o-liðar 22. gr. og ef flutningur fjármagns yfir landamæri er mikilvægur hluti af þjónustunni er hann þar með skuldbundinn til að leyfa slíka fjármagnsflutninga. Ef samningsaðili tekur á sig skuldbindingar um markaðsaðgang í tengslum við þann hátt á að veita þjónustu, sem um getur í iii-lið o-liðar 22. gr., er hann þar með skuldbundinn til að leyfa fjármagnsflutninga sem þeim tengjast inn á yfirráðsvæði sitt.

(r) “direct taxes” comprise all taxes on total income, on total capital or on elements of income or of capital, including taxes on gains from the alienation of property, taxes on estates, inheritances and gifts, and taxes on the total amounts of wages or salaries paid by enterprises, as well as taxes on capital appreciation.

Article 23

Most-Favoured-Nation Treatment

1. Subject to exceptions that may derive from harmonisation of regulations based on agreements concluded by a Party with a non-Party providing for mutual recognition in accordance with Article VII of the GATS, and except as provided in Annex VI, a Party shall accord immediately and unconditionally, with respect to any measure covered by this Chapter, to services and service suppliers of another Party treatment no less favourable than that it accords to like services and service suppliers of any non-Party.

2. Treatment granted under other agreements concluded by one of the Parties with a non-Party which have been notified under Article V of the GATS shall not be subject to paragraph 1.

3. If a Party enters into an agreement of the type referred to in paragraph 2, it shall, upon request from another Party, afford adequate opportunity to the other Parties to negotiate the benefits granted therein.

Article 24

Market Access

1. With respect to market access through the modes of supply identified in Article 22 (o), each Party shall accord services and service suppliers of another Party treatment no less favourable than that provided for under the terms, limitations and conditions agreed and specified in its Schedule⁴.

2. In sectors where market access commitments are undertaken, the measures which a Party shall not maintain or adopt either on the basis of a regional sub-division or on the basis of its entire territory, un-

⁴ If a Party undertakes a market-access commitment in relation to the supply of a service through the mode of supply referred to in Article 22 (o) (i) and if the cross-border movement of capital is an essential part of the service itself, that Party is thereby committed to allow such movement of capital. If a Party undertakes a market-access commitment in relation to the supply of a service through the mode of supply referred to in Article 22 (o) (iii), it is thereby committed to allow related transfers of capital into its territory.

svæða eða á grundvelli alls yfirráðasvæðisins, nema annað sé tilgreint í skrá hans, skilgreindar sem:

- a) takmarkanir á fjölda þjónustuveitenda, hvort sem um er að ræða tölulega kvóta, einokun, þjónustuveitendur með einkarétt eða kröfur um könnun á efnahagslegum þörfum;
- b) takmarkanir á heildarverðmæti þjónustuviðskipta eða eigna í formi tölulegra kvóta eða kröfu um könnun á efnahagslegum þörfum;
- c) takmarkanir á samanlögðum fjölda tilvika veittrar þjónustu eða á heildarmagni veittrar þjónustu, táknað með úthlutuðum tölueiningum, í formi kvóta eða kröfu um könnun á efnahagslegum þörfum⁵;
- d) takmarkanir á heildarfjölda einstaklinga sem heimilt er að ráða á sérstöku þjónustusviði eða sem þjónustuveitanda er heimilt að ráða og sem eru nauðsynlegir og beinlínis tengdir veitingu sérstakrar þjónustu í formi tölulegra kvóta eða kröfu um könnun á efnahagslegum þörfum;
- e) ráðstafanir sem takmarka eða krefjast þess að þjónustuveitandinn hafi sérstaka tegund lögaðila eða sameiginlegs fyrirtækis sem veitir þjónustuna fyrir hann; og
- f) takmarkanir á hlutdeild erlends fjármagns, settar fram sem hámarkshundraðshluti sem má vera í eigu erlendra hluthafa eða heildarverðmæti einstakra eða samanlagðra erlendra fjárfestinga.

25. gr.

Innlend meðferð

1. Sérhver samningsaðili skal, á þeim sviðum sem eru tilgreind í skrá hans og samkvæmt þeim skilyrðum og hæfniskröfum sem eru settar fram þar, veita þjónustu og þjónustuveitendum annarra samningsaðila eigi óhagstæðari meðferð, að því er varðar allar ráðstafanir sem hafa áhrif á veitingu þjónustunnar, en hann veitir þegar um er að ræða samsvarandi þjónustu og þjónustuveitendur hans sjálfs⁶.

2. Samningsaðili getur uppfyllt kröfur 1. mgr. með því að veita þjónustu eða þjónustuveitendum annars samningsaðila formlega sams konar meðferð eða formlega ólíka meðferð þeirri sem hann veitir þegar um er að ræða samsvarandi þjónustu og þjónustuveitendur hans sjálfs.

⁵ Ákvæði c-liðar 2. mgr. taka ekki til ráðstafana samningsaðila sem takmarka vörur sem eru notaðar við að veita þjónustu.

⁶ Sérstakar skuldbindingar, sem gengið er út frá í þessari grein, skulu ekki túlkaðar þannig að krafist verði af samningsaðila að hann greiði bætur vegna verri samkeppnisstöðu sem stafar af því að um erlenda þjónustu eða þjónustuveitanda er að ræða.

less otherwise specified in its Schedule, are defined as:

- (a) limitations on the number of service suppliers whether in the form of numerical quotas, monopolies, exclusive service suppliers or the requirements of an economic needs test;
- (b) limitations on the total value of service transactions or assets in the form of numerical quotas or the requirement of an economic needs test;
- (c) limitations on the total number of service operations or on the total quantity of service output expressed in terms of designated numerical units in the form of quotas or the requirement of an economic needs test⁵;
- (d) limitations on the total number of natural persons that may be employed in a particular service sector or that a service supplier may employ and who are necessary for, and directly related to, the supply of a specific service in the form of numerical quotas or the requirement of an economic needs test;
- (e) measures which restrict or require specific types of legal entity or joint venture through which a service supplier may supply a service; and
- (f) limitations on the participation of foreign capital in terms of maximum percentage limit on foreign shareholding or the total value of individual or aggregate foreign investment.

Article 25

National Treatment

1. In the sectors inscribed in its Schedule, and subject to any conditions and qualifications set out therein, each Party shall accord to services and service suppliers of another Party, in respect of all measures affecting the supply of services, treatment no less favourable than that it accords to its own like services and service suppliers⁶.

2. A Party may meet the requirement in paragraph 1 by according to services and service suppliers of another Party either formally identical treatment or formally different treatment to that it accords to its own like services and service suppliers.

⁵ Paragraph 2 (c) does not cover measures of a Party which limit inputs for the supply of services.

⁶ Specific commitments assumed under this Article shall not be construed to require any Party to compensate for any inherent competitive disadvantages which result from the foreign character of the relevant services or services suppliers.

3. Meðferð, sem er formlega sams konar eða formlega ólík, skal talin óhagstæðari ef hún breytir samkeppnis skilyrðum til hagsbóta fyrir þjónustu eða þjónustuveitendur samningsaðilans miðað við samsvarandi þjónustu eða þjónustuveitendur annars samningsaðila.

26. gr.

Viðbótarskuldbindingar

Samningsaðilum er heimilt að semja um skuldbindingar að því er varðar ráðstafanir sem hafa áhrif á þjónustuviðskipti og eru ekki háðar skráningu samkvæmt 24. og 25. gr. hér að framan, þar á meðal þær ráðstafanir sem varða hæfi, staðla eða leyfisveitingar. Slíkar skuldbindingar skulu færðar í skrá samningsaðila.

27. gr.

Aukið frelsi í viðskiptum/Skrár yfir sérstakar skuldbindingar

1. Samningsaðilar skulu auka frelsi í þjónustuviðskiptum sín á milli í samræmi við V. gr. GATS-samningsins.
2. Sérhver samningsaðili skal færa í skrá þær sérstöku skuldbindingar sem hann tekur á sig samkvæmt 24., 25. og 26. gr. Að því er varðar þau svið sem skuldbindingarnar taka til skal eftirfarandi tilgreint í hverri skrá:
 - a) skilmálar, takmarkanir og skilyrði fyrir markaðsaðgangi;
 - b) skilyrði og forsendur fyrir innlendra meðferð;
 - c) samþykkt varðandi viðbótarskuldbindingar; og
 - d) tímamörk fyrir framkvæmd slíkra skuldbindinga, ef við á.
3. Ráðstafanir, sem eru ósamrýmanlegar bæði 24. og 25. gr., skulu skráðar í dálkinn sem á við 24. gr. Þá merkir skráningin einnig skilyrði eða forsendu sem á við 25. gr.
4. Skrár samningsaðilanna yfir sérstakar skuldbindingar er að finna í VII. viðauka og eru óaðskiljanlegur hluti þessa kafla.
5. Samningsaðilar skuldbinda sig til að endurskoða skrár sínar yfir sérstakar skuldbindingar á að minnsta kosti tveggja ára fresti, og fyrr ef samkomulag næst um það, í þeim tilgangi að kveða á um afnám í aðalatriðum á allri mismunun sem er enn til staðar milli samningsaðila, að því er varðar þjónustuviðskipti sem falla undir þennan kafla, við lok 10 ára aðlögunartímabils frá gildistöku þessa samnings. Slíkri endurskoðun skal haldið áfram ef öll mismunun sem er enn til staðar hefur í aðalatriðum ekki verið af-

3. Formally identical or formally different treatment shall be considered to be less favourable if it modifies the conditions of competition in favour of services or service suppliers of a Party compared to like services or service suppliers of another Party.

Article 26

Additional Commitments

The Parties may negotiate commitments with respect to measures affecting trade in services not subject to scheduling under Articles 24 and 25 above, including those regarding qualifications, standards or licensing matters. Such commitments shall be entered in a Party's Schedule.

Article 27

Trade Liberalisation/Schedule of Specific Commitments

1. The Parties shall liberalise trade in services between themselves, in conformity with Article V of the GATS.
2. Each Party shall set out in a Schedule the specific commitments it undertakes under Articles 24, 25 and 26. With respect to sectors where such commitments are undertaken, each Schedule shall specify:
 - (a) terms, limitations and conditions on market access;
 - (b) conditions and qualifications on national treatment;
 - (c) undertakings relating to additional commitments; and
 - (d) where appropriate, the time-frame for implementation of such commitments.
3. Measures inconsistent with both Articles 24 and 25 shall be inscribed in the column relating to Article 24. In this case, the inscription will be considered to provide a condition or qualification to Article 25 as well.
4. The Parties' Schedules of specific commitments are set out in Annex VII, and form an integral part of this Chapter.
5. The Parties undertake to review their Schedules of specific commitments at least every two years, but earlier if so agreed, with a view to provide for the elimination of substantially all remaining discrimination between the Parties with regard to trade in services covered in this Chapter at the end of a transitional period of ten years from the date of entry into force of this Agreement. Such review shall continue if substantially all remaining discrimination has not been eliminated at the end of this transitional

numin við lok þessa aðlögunartímabils. Þessi máls- grein fellur ekki undir lausn deilumála samkvæmt IX. kafla.

28. gr.

Innlendar reglur

1. Á sviðum þar sem aðilar taka á sig sérstakar skuldbindingar skal hver samningsaðili sjá til þess að ráðstöfunum, sem hafa almennt gildi og áhrif á þjónustuviðskipti, sé beitt á eðlilegan, hlutlægan og óhlutdrægan hátt.

2. Hver samningsaðili skal, að beiðni þjónustuveitanda sem málið varðar, hafa eða koma á fót eins fljótt og unnt er dómstólum, gerðardómi eða stjórn- sýsludómstólum eða sérstakri málsmeðferð þar sem stjórn- sýsluákvæðanir, sem hafa áhrif á þjónustuvið- skipti, verða tafarlaust endurskoðaðar að beiðni þjónustuveitanda sem málið varðar og gripið til við- eigandi úrræða ef slíkt telst réttmætt. Ef slík máls- meðferð er ekki óháð stofnuninni, sem tekur við- komandi stjórn- sýsluákvörðun, skal samningsaðilinn sjá til þess að málsmeðferðin felji í raun í sér hlut- læga og óhlutdræga endurskoðun.

3. Ef krafist er leyfis fyrir veitingu þjónustu, sem sérstök skuldbinding gildir um, skulu þar til bær yfirvöld samningsaðila tilkynna umsækjandanum um leið og umsókn, sem telst uppfylla innlend lög og reglur hefur verið lögð fram, hvaða ákvörðun hefur verið tekin um umsóknina. Lögþær yfirvöld sam- ningsaðilans skulu, að beiðni umsækjandans, veita upplýsingar um stöðu umsóknarinnar án óþarfra tafa.

4. Samningsaðilarnir skulu endurskoða í samein- ingu niðurstöður viðræðna um verklagsreglur vegna tiltekinnna reglna, þ.m.t. varðandi kröfur og máls- meðferð vegna hæfnisskilyrða, tæknilegra staðla og leyfissamninga samkvæmt 4. mgr. VI. gr. í GATS- samningnum, í þeim tilgangi að fella þær undir þennan samning. Samningsaðilarnir gera sér ljóst að með slíkum verklagsreglum er stefnt að því, meðal annars, að tryggja að slíkar kröfur:

- a) séu byggðar á hlutlægum og gagnsægjum viðmið- unum, svo sem hæfni og getu til að veita þjón- ustu;
- b) séu ekki íþyngjandi umfram það sem nauðsynlegt er til að tryggja gæði þjónustunnar;
- c) takmarki ekki í sjálfu sér veitingu þjónustunnar þegar málsmeðferð við leyfisveitingu er annars vegar.

5. Á sviðum þar sem samningsaðili hefur gengist undir sérstakar skuldbindingar, með fyrirvara um skilmála, takmarkanir, skilyrði eða hæfniskröfur sem eru settar fram í þeim, þangað til verklagsreglurnar samkvæmt 4. mgr. taka gildi á þeim sviðum skal

period. This paragraph is not subject to dispute set- tlement pursuant to Chapter IX.

Article 28

Domestic Regulation

1. In sectors where specific commitments are un- dertaken, each Party shall ensure that all measures of general application affecting trade in services are administered in a reasonable, objective and impartial manner.

2. Each Party shall maintain or institute as soon as practicable judicial, arbitral or administrative tribu- nals or procedures which provide, at the request of an affected service supplier of another Party, for the prompt review of, and where justified, appropriate remedies for, administrative decisions affecting trade in services. Where such procedures are not inde- pendent of the agency entrusted with the administra- tive decision concerned, the Party shall ensure that the procedures in fact provide for an objective and impartial review.

3. Where authorisation is required for the supply of a service on which a specific commitment has been made, the competent authorities of a Party shall promptly, after the submission of an application considered complete under domestic laws and regu- lations, inform the applicant of the decision concern- ing the application. At the request of the applicant, the competent authorities of the Party shall provide, without undue delay, information concerning the status of the application.

4. The Parties shall jointly review the results of the negotiations on disciplines for certain regulations, including qualification requirements and procedures, technical standards and licensing requirements, pur- suant to Article VI.4 of the GATS, with a view to their incorporation into this Agreement. The Parties note that such disciplines aim to ensure that such requirements are *inter alia*:

- (a) based on objective and transparent criteria, such as competence and the ability to supply the ser- vice;
- (b) not more burdensome than necessary to ensure the quality of the service;
- (c) in the case of licensing procedures, not in them- selves a restriction on the supply of the service.

5. In sectors where a Party has undertaken specific commitments, subject to any terms, limitations, con- ditions or qualifications set out therein, pending the incorporation of disciplines developed pursuant to paragraph 4, a Party shall not apply licensing and

hann ekki beita kröfum um leyfisveitingar, hæfnis-kröfur og tæknilega staðla, sem gera að engu eða skerða slíkar skuldbindingar með þeim hætti:

- a) sem samrýmist ekki viðmiðununum sem settar eru fram í a-, b- eða c-lið 4. mgr. eða
 - b) sem ekki hefði verið eðlilegt að vænta af hálfu samningsaðilans á þeim tíma þegar hann gekkst undir sérstakar skuldbindingar á þessum sviðum.
6. Þegar innlend regla er undirbúin, hún samþykkt eða henni beitt í samræmi við alþjóðlega staðla viðkomandi alþjóðastofnana⁷, sem samningsaðili notar, skal vera fyrir hendi möguleiki til andmæla því að hún sé í samræmi við ákvæði þessarar greinar.

7. Á sviðum þar sem samþykktar hafa verið sérstakar skuldbindingar um sérfræðipjónustu skal hver samningsaðili kveða á um fullnægjandi málsmeðferð til að sannprófa hæfni fagmanna annarra samningsaðila.

29. gr. *Styrkir*

Samningsaðili sem telur sig hafa orðið fyrir skaðlegum áhrifum af styrkveitingum annars samningsaðila getur óskað eftir samráði um það við þann samningsaðila. Fjallað skal um slíkar beiðnir með velvilja.

30. gr. *Viðurkenning*

1. Meginreglan er að sameiginlega nefndin skuli eigi síðar en þremur árum eftir gildistöku þessa samnings koma á nauðsynlegu ferli fyrir viðræður um samninga eða fyrirkomulag þar sem kveðið verði á um gagnkvæma viðurkenningu á menntun eða fenginni reynslu, kröfum, prófskírteinum, leyfum og öðrum reglum með það að markmiði að þjónustuveitendur uppfylli, að öllu leyti eða að hluta til, skilyrði sem samningsaðili setur fyrir heimildum, leyfum, starfsemi og vottun þjónustuveitenda.

2. Allar slíkar viðurkenningar af hálfu samningsaðila skulu vera í samræmi við viðeigandi ákvæði Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar og þá einkum VII. gr. GATS-samningsins.

3. Ef samningsaðili viðurkennir, með samningi eða fyrirkomulagi, menntun eða fengna reynslu, uppfylltar kröfur eða leyfi eða vottorð, sem eru veitt á yfirráðasvæði aðila sem á ekki hlut að samningnum eða fyrirkomulaginu, skal sá samningsaðili veita öðrum samningsaðila, að fenginni beiðni, fullnægj-

⁷ Hugtakið „viðkomandi alþjóðasamtök“ vísar til alþjóðastofnana sem viðkomandi stofnunum samningsaðilanna er frjálst að eiga aðild að.

qualification requirements and technical standards that nullify or impair such specific commitments in a manner which:

- (a) does not comply with the criteria outlined in paragraph 4 (a), (b) or (c) and
- (b) could not reasonably have been expected of that Party at the time the specific commitments in those sectors were made.

6. Whenever a domestic regulation is prepared, adopted and applied in accordance with international standards of relevant international organisations⁷ applied by a Party, there shall be a rebuttable presumption that it complies with the provisions of this Article.

7. In sectors where specific commitments regarding professional services are undertaken, each Party shall provide for adequate procedures to verify the competence of professionals of another Party.

Article 29 *Subsidies*

A Party which considers that it is adversely affected by a subsidy of another Party may request consultations with that Party on such matters. Such requests shall be accorded sympathetic consideration.

Article 30 *Recognition*

1. In principle no later than three years following the entry into force of this Agreement, the Joint Committee shall establish the necessary steps for the negotiation of agreements or arrangements providing for the mutual recognition of education or experience obtained, requirements, qualifications, licenses and other regulations, for the purpose of the fulfilment, in whole or in part, by service suppliers of the criteria applied by each Party for the authorisation, licensing, operation and certification of service suppliers.

2. Any such recognition conferred by a Party shall be in conformity with the relevant provisions of the WTO and, in particular, Article VII of the GATS.

3. Where a Party recognises, by agreement or arrangement, the education or experience obtained, requirements met or licenses or certifications granted in the territory of a non-Party, that Party shall accord another Party, upon request, adequate opportunity to negotiate its accession to such an agreement or

⁷ The term “relevant international organisations” refers to international bodies whose membership is open to the relevant bodies of the Parties.

andi tækifæri til að semja um aðild að slíkum samningi eða fyrirkomulagi eða leita sambærilegra samninga eða samkomulags. Ef samningsaðili veitir viðurkenningu einhliða skal hann veita öðrum samningsaðila næg tækifæri til að sýna fram á að viðurkenna beri einnig menntun eða fengna reynslu, uppfylltar kröfur eða leyti eða vottorð sem eru veitt á yfirráðasvæði hins samningsaðilans.

31. gr.

Einokun og þjónustuveitendur með einkarétt

1. Hver samningsaðili skal sjá til þess að þjónustuveitandi sem hefur einokunaraðstöðu til veitingar þjónustu á yfirráðasvæði hans starfi ekki í ósamræmi við skyldur þessa samningsaðila samkvæmt sérstökum skuldbindingum hans.
2. Ef sá sem hefur einokunaraðstöðu til veitingar þjónustu á yfirráðasvæði samningsaðila keppir, annaðhvort beint eða í gegnum eignatengd fyrirtæki, um veitingu þjónustu utan þess sviðs sem hann hefur einokunaraðstöðu á og þjónustan fellur undir sérstakar skuldbindingar þessa samningsaðila skal samningsaðilinn sjá til þess að sá þjónustuveitandi misnoti ekki einokunaraðstöðu sína með þeim hætti að brjóti í bága við þessar skuldbindingar.
3. Ef samningsaðili hefur ástæðu til að ætla að þjónustuveitandi sem hefur einokunaraðstöðu til veitingar þjónustu frá öðrum samningsaðila starfi í ósamræmi við 1. eða 2. mgr. er honum heimilt að óska eftir því við hinn samningsaðilann að hann láti í té tiltekna upplýsingar um viðkomandi starfsemi.
4. Ákvæði þessarar greinar skulu einnig gilda um þjónustuveitendur með einkarétt þegar samningsaðili, formlega eða í raun: a) veitir heimild fyrir eða kemur á fót litlum hópi þjónustuveitenda og b) kemur að verulegu leyti í veg fyrir samkeppni milli þessara þjónustuveitenda á yfirráðasvæði sínu.

32. gr.

För einstaklinga

1. Þessi kafli gildir um ráðstafanir sem hafa áhrif á einstaklinga sem eru þjónustuveitendur hjá samningsaðila og einstaklinga hjá samningsaðila sem eru ráðnir af þjónustuveitanda samningsaðila til að veita þjónustu. Einstaklingum, sem falla undir sérstakar skuldbindingar samningsaðila, er heimilt að veita þjónustu í samræmi við skilmála þessara skuldbindinga.
2. Þessi kafli gildir hvorki um ráðstafanir sem hafa áhrif á einstaklinga sem leita eftir aðgangi að vinnu- markaði hjá samningsaðila né ráðstafanir varðandi ríkisborgararétt, búsetu eða fasta atvinnu.
3. Þessi kafli skal ekki koma í veg fyrir að samningsaðili geti beitt ráðstöfunum til að hafa stjórn á

arrangement or to negotiate comparable ones with it. Where a Party accords recognition autonomously, it shall afford adequate opportunity for another Party to demonstrate that the education or experience obtained, requirements met or licenses or certifications granted in the territory of that other Party should also be recognised.

Article 31

Monopolies and Exclusive Service Suppliers

1. Each Party shall ensure that any monopoly supplier of a service in its territory does not, in the supply of the monopoly service in the relevant market, act in a manner inconsistent with the Party's obligations under its specific commitments.
2. Where a Party's monopoly supplier competes, either directly or through an affiliated company, in the supply of a service outside the scope of its monopoly rights and which is subject to that Party's obligations under its specific commitments, the Party shall ensure that such a supplier does not abuse its monopoly position to act in its territory in a manner inconsistent with such commitments.
3. If a Party has reason to believe that a monopoly supplier of a service of another Party is acting in a manner inconsistent with paragraph 1 or 2, it may request that other Party to provide specific information concerning the relevant operations.
4. The provisions of this Article shall also apply to cases of exclusive service suppliers, where a Party, formally or in effect, (a) authorises or establishes a small number of service suppliers and (b) substantially prevents competition among those suppliers in its territory.

Article 32

Movement of Natural Persons

1. This Chapter applies to measures affecting natural persons who are service suppliers of a Party, and natural persons of a Party who are employed by a service supplier of a Party, in respect of the supply of a service. Natural persons covered by a Party's specific commitments shall be allowed to supply the service in accordance with the terms of those commitments.
2. This Chapter shall not apply to measures affecting natural persons seeking access to the employment market of a Party, nor shall it apply to measures regarding citizenship, residence or employment on a permanent basis.
3. This Chapter shall not prevent a Party from applying measures to regulate the entry of natural per-

för einstaklinga inn á yfirráðasvæði sitt eða tímabundinni dvöl þeirra þar, þar á meðal ráðstöfunum sem eru nauðsynlegar til að vernda landamæri hans og tryggja reglufestu á för einstaklinga yfir þau, að því tilskildu að slíkum ráðstöfunum sé ekki beitt með þeim hætti að þær geri að engu eða skerði þann ávinning sem aðili hefur samkvæmt skilmálum sérstakrar skuldbindingar⁸.

33. gr.

Almennar undantekningar

Með fyrirvara um kröfu þess efnis að slíkum ráðstöfunum verði ekki beitt með þeim hætti að það hefði í för með sér geðþóttabundna eða óréttlætanalega mismunun lands, þar sem aðstæður eru sambærilegar, eða duldar takmarkanir í þjónustuvíðskiptum, skal ekkert í þessum kafla túlkað þannig að það komi í veg fyrir að samningsaðilar samþykki eða beiti ráðstöfunum sem eru:

- a) nauðsynlegar til að vernda almennt siðgæði eða viðhalda allsherjarreglu⁹;
- b) nauðsynlegar til að vernda líf og heilsu manna, dýra eða plantna;
- c) nauðsynlegar til að tryggja að farið verði að ákvæðum laga eða reglna sem eru ekki ósamrýmanlegar ákvæðum þessa kafla, að meðtöldum ákvæðum sem tengjast:
 - i) því að koma í veg fyrir villandi og sviksamlega viðskiptahætti eða bregðast við vanefndum á þjónustusamningum;
 - ii) því að vernda friðhelgi einstaklingsins í tengslum við vinnslu og dreifingu persónuupplýsinga og fara með persónulegar skrár og reikninga sem trúnaðarmál;
 - iii) öryggi;
- d) ekki í samræmi við 25. gr., að því tilskildu að þegar ólíkri meðferð er beitt sé miðað að því að tryggja sanngjarnar eða skilvirkar¹⁰ álögur eða innheimtu beinna skatta að því er varðar þjónustu eða þjónustuveitendur annarra samningsaðila;

⁸ Ef krafist er vegabréfsáritunar fyrir einstaklinga með tiltekið ríkisfang en ekki annað ríkisfang skal ekki litið svo á að verið sé að gera að engu eða skerða ávinning sem fæst samkvæmt sérstakri skuldbindingu

⁹ Aðeins má beita undanþágu á grundvelli allsherjarreglu ef um er að ræða sannanlega og nægilega alvarlega ógnun við grundvallarhagsmuni þjóðfélagsins.

¹⁰ Ráðstafanir sem miða að því að tryggja sanngjarnar eða skilvirkar álögur eða innheimtu beinna skatta taka til ráðstafana sem aðili gerir samkvæmt skattakerfi sínu og:

- i) gilda um þjónustuveitendur, sem eru ekki búsettir í landinu, til viðurkenningar á þeirri staðreynd að skattskylda þeirra sem eru ekki búsettir í landinu er ákvörðuð í tengslum við skattskyld atriði sem eru upprunnin eða staðsett á yfirráðasvæði samningsaðila; eða

sons of another Party into, or their temporary stay in, its territory, including those measures necessary to protect the integrity of, and to ensure the orderly movement of natural persons across, its borders, provided that such measures are not applied in a manner so as to nullify or impair the benefits accruing to a Party under the terms of a specific commitment⁸.

Article 33

General Exceptions

Subject to the requirement that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination between countries where like conditions prevail, or a disguised restriction on trade in services, nothing in this Chapter shall be construed to prevent the adoption or enforcement by any Party of measures:

- (a) necessary to protect public morals or to maintain public order⁹;
- (b) necessary to protect human, animal or plant life or health;
- (c) necessary to secure compliance with laws or regulations which are not inconsistent with the provisions of this Chapter including those relating to:
 - (i) the prevention of deceptive and fraudulent practices or to deal with the effects of a default on services contracts;
 - (ii) the protection of the privacy of individuals in relation to the processing and dissemination of personal data and the protection of confidentiality of individual records and accounts;
 - (iii) safety;
- (d) inconsistent with Article 25, provided that the difference in treatment is aimed at ensuring the equitable or effective¹⁰ imposition or collection of direct taxes in respect of services or service suppliers of another Party;

⁸ The sole fact of requiring a visa for natural persons of a certain nationality and not for those of others shall not be regarded as nullifying or impairing benefits under a specific commitment.

⁹ The public order exception may be invoked only where a genuine and sufficiently serious threat is posed to one of the fundamental interests of society.

¹⁰ Measures that are aimed at ensuring the equitable or effective imposition or collection of direct taxes include measures taken by a Party under its taxation system which:

- (i) apply to non-resident service suppliers in recognition of the fact that the tax obligation of non-residents is determined with respect to taxable items sourced or located in the Party's territory; or

- e) ekki í samræmi við 23. gr., að því tilskildu að ólík meðferð sé til komin vegna samnings til að komast hjá tvísköttun eða ákvæða til að komast hjá tvísköttun í öðrum alþjóðlegum samningi eða fyrirkomulagi sem samningsaðilinn er bundinn af.

34. gr.

Undantekningar af öryggisástandum

Ekkert í þessum samningi ber að túlka á þann hátt

- a) að krafist sé af samningsaðila að hann láti í té upplýsingar sem hann telur andstætt grundvallaröryggishagsmunum sínum að afhenda; eða
- b) að komið sé í veg fyrir að aðili geri ráðstafanir sem hann telur nauðsynlegar til að vernda grundvallaröryggishagsmuni sína:
- i) varðandi þjónustu sem er veitt beint eða óbeint í þeim tilgangi að birgja upp herstöðvar;
 - ii) varðandi kjarnakleyf efni eða efni sem þau eru unnin úr;
 - iii) á stríðstímum eða þegar neyðarástand ríkir í alþjóðasamskiptum; eða
- c) að komið sé í veg fyrir að samningsaðili grípi til ráðstafana, í samræmi við skyldur sínar samkvæmt sáttmála Sameinuðu þjóðanna, til að viðhalda friði og öryggi á alþjóðavettvangi.

- ii) gilda um þá sem ekki eru búsettir í landinu til að tryggja álagningu eða innheimtu skatta á yfirráðasvæði samningsaðila; eða
- iii) gilda um þá sem eru ekki búsettir í landinu eða þá sem þar eru búsettir til að koma í veg fyrir undandrätt frá sköttum eða skattsvik, þar á meðal fullnusturáðstafanir; eða
- iv) gilda um neytendur þjónustu, sem er veitt á eða frá yfirráðasvæði annars samningsaðila, til að tryggja að skattar af starfsemi, sem er upprunnin á yfirráðasvæði samningsaðila, verði lagðir á eða innheimtir af slíkum neytendum; eða
- v) greina þjónustuveitendur, sem greiða skatt af atriðum sem eru skattskyld á alþjóðavettvangi, frá öðrum þjónustuveitendum með því að viðurkenna eðlismun á skattstofni þeirra; eða
- vi) ákvarða, úthluta eða skipta tekjum, hagnaði, ágóða, tapi, frádrætti eða inneign einstaklinga eða útibúa í landinu eða milli tengdra einstaklinga eða útibúa sama einstaklings, til að vernda skattstofn aðilans.

Skattaheiti eða hugtök í d-lið 33. gr. og í þessari neðanmálsgrein eru ákvörðuð í samræmi við skattaskilgreiningar og hugtök, eða jafngildar eða svipaðar skilgreiningar og hugtök, samkvæmt landslögum samningsaðilans sem gerir ráðstafanirnar.

- (e) inconsistent with Article 23, provided that the difference in treatment is the result of an agreement on the avoidance of double taxation or provisions on the avoidance of double taxation in any other international agreement or arrangement by which a Party is bound.

Article 34

Security Exceptions

Nothing in this Agreement shall be construed:

- (a) to require a Party to furnish or allow access to information the disclosure of which it considers contrary to its essential security interests;
- (b) to prevent a Party from taking any action which it considers necessary for the protection of its essential security interests:
- (i) relating to the supply of services as carried out directly or indirectly for the purpose of provisioning a military establishment;
 - (ii) relating to fissionable and fusionable materials or the materials from which they are derived;
 - (iii) taken in time of war or other emergency in international relations; or
- (c) to prevent a Party from taking any action in pursuance of its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.

- (ii) apply to non-residents in order to ensure the imposition or collection of taxes in the Party's territory; or
- (iii) apply to non-residents or residents in order to prevent the avoidance or evasion of taxes, including compliance measures; or
- (iv) apply to consumers of services supplied in or from the territory of another Party in order to ensure the imposition or collection of taxes on such consumers derived from sources in the Party's territory; or
- (v) distinguish service suppliers subject to tax on worldwide taxable items from other service suppliers, in recognition of the difference in the nature of the tax base between them; or
- (vi) determine, allocate or apportion income, profit, gain, loss, deduction or credit of resident persons or branches, or between related persons or branches of the same person, in order to safeguard the Member's tax base.

Tax terms or concepts in Article 33 (d) and in this footnote are determined according to tax definitions and concepts, or equivalent or similar definitions and concepts, under the domestic law of the Party taking the measure.

35. gr.

Takmarkanir til að tryggja greiðslujöfnuð

1. Samningsaðilar skulu reyna að forðast að gera takmarkandi ráðstafanir vegna greiðslujafnaðar.
2. Ákvæði XI. og XII. gr. GATS-samningsins skulu gilda um greiðslur og yfirfærslur og takmarkanir til að tryggja greiðslujöfnuð í þjónustuviðskiptum.
3. Sá samningsaðili, sem grípur til og viðheldur ráðstöfun samkvæmt þessari grein, skal þegar í stað tilkynna hinum samningsaðilunum og sameiginlegu nefndinni um það.

36. gr.

Viðaukar

Ákvæði VI. til X. viðauka eru óaðskiljanlegur hluti þessa kafla.

IV. FJÁRFESTINGAR

37. gr.

Skilgreiningar

Í þessum kafla er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

- a) „félag“: aðili sem er stofnaður eða skipulagður samkvæmt gildandi lögum í hagnaðarskyni eða í öðrum tilgangi, hvort sem er í einkaeign eða undir stjórn einkaaðila eða í eigu eða undir stjórn hins opinbera, þar á meðal hlutafélög, sjóðir, sameignarfélag, einkafyrirtæki, sameiginleg fyrirtæki eða önnur samtök;
- b) „fjárfesting“: hvers konar eign, einkum:
 - i) færanlegar og ófæranlegar eignir, svo og önnur eignarréttindi svo sem fasteignaveð, veðbönd og handveð;
 - ii) hlutabréf og skuldabréf (bond, debenture) eða þátttaka með öðru sniði í fyrirtæki;
 - iii) kröfur í fé fyrirtækis eða afköst fyrirtækis er hafa fjárhagslegt gildi;
 - iv) hugverkaréttindi, tæknilega verkunnáttu og viðskiptavild;
 - v) sérleyfi, sem eru veitt samkvæmt lögum eða með samningi, þ.m.t. hvers konar sérleyfi til að leita að, rækta, vinna eða nýta náttúruauðlindir;
- c) „fjárfesting fjárfestis hjá samningsaðila“: fjárfesting sem fjárfestir samningsaðilans á eða ræður yfir, annaðhvort beint eða óbeint;
- d) „fjárfestir hjá samningsaðila“:
 - i) einstaklingur sem hefur ríkisfang þess samningsaðila eða á rétt á fastri búsetu þar í samræmi við gildandi lög hans;

Article 35

Restrictions to Safeguard the Balance-of-Payments

1. The Parties shall endeavour to avoid the imposition of restrictive measures for balance-of-payments purposes.
2. Articles XI and XII of the GATS shall apply to payments and transfers, and to restrictions to safeguard the balance-of-payments relating to trade in services.
3. A Party adopting or maintaining a measure under this Article shall promptly notify the other Parties and the Joint Committee thereof.

Article 36

Annexes

Annexes VI to X form an integral part of this Chapter.

IV INVESTMENT

Article 37

Definitions

For the purposes of this Chapter:

- (a) “*company*” means any entity constituted or organized under the applicable law, whether or not for profit, and whether private or government owned or controlled, including any corporation, trust, partnership, sole proprietorship, joint venture or other association;
- (b) “*investment*” means any kind of asset and particularly:
 - (i) movable and immovable property as well as any other rights in rem, such as mortgages, liens, and pledges;
 - (ii) shares, bonds and debentures or any other forms of participation in a company;
 - (iii) claims to money or to any performance associated with a company having an economic value;
 - (iv) intellectual property rights, technical know-how and goodwill;
 - (v) business concessions conferred by law or under contract, including any concession to search for, cultivate, extract or exploit natural resources;
- (c) “*investment of an investor of a Party*” means an investment that is owned or controlled, either directly or indirectly, by an investor of that Party;
- (d) “*investor of a Party*” means:
 - (i) a natural person having the nationality of that Party or having the right of permanent residence of that Party in accordance with its applicable laws;

- ii) fyrirtæki sem stofnað er til eða er skipulagt samkvæmt gildandi lögum þess samningsaðila og hefur með höndum verulegan atvinnurekstur þar; sem fjárfestir eða hefur fjárfest á yfirráðasvæði annars samningsaðila.

38. gr.
Gildissvið

1. Þessi kafli á við um fjárfesta hjá samningsaðila og fjárfestingar þeirra hvort sem þær eiga sér stað fyrir eða eftir gildistöku samningsins.
2. Ákvæði 1. mgr. 40. gr. skulu ekki eiga við um ráðstafanir sem hafa áhrif á þjónustuviðskipti, hvort sem viðkomandi svið er skráð í III. kafla eða ekki.
3. Ákvæði 1. mgr. 40. gr. skulu heldur ekki eiga við um fjárfesta hjá samningsaðila á sviðum þjónustu og fjárfestingar þeirra á þeim sviðum. Ákvæði þetta ber að endurskoða 10 árum eftir gildistöku samningsins með það í huga að kanna hvort þörf sé á að viðhalda því.
4. Ákvæði þessa kafla eru með fyrirvara um réttindi og skyldur samningsaðila samkvæmt öðrum alþjóðasamningum um fjárfestingar.

39. gr.
Efling og vernd

1. Hver samningsaðili skal, í samræmi við ákvæði þessa kafla, skapa stöðug, réttlát, hagstæð og gagnsæ skilyrði fyrir fjárfesta hinna samningsaðilanna að því er varðar fjárfestingar á yfirráðasvæði hans og viðhalda þeim.
2. Í þessu felst að fjárfestingar fjárfesta annars samningsaðila njóti ávallt sanngjarnrar og réttlátrar meðferðar. Slíkar fjárfestingar skulu njóta eins stöðugrar verndar og öryggis og unnt er.

40. gr.
Innlend meðferð og bestukjaraméðferð

1. Hver samningsaðili skal veita fjárfestum annars samningsaðila og fjárfestingum þeirra, meðferð sem er eigi lakari, með tilliti til stofnsetningar, kaupa, stækkunar, stjórnunar, starfshátta, reksturs og sölu, en hann veitir eigin fjárfestum og fjárfestingum þeirra eða fjárfestum annars ríkis og fjárfestingum þeirra við samsvarandi aðstæður, hvort sem er hagstæðara.
2. Ef samningsaðili veitir fjárfestum annars ríkis eða fjárfestingum þeirra hagstæðari meðferð á grundvelli fríverslunarsamnings, tollabandalags eða svipaðs samnings sem kveður einnig á um verulega

- (ii) a company constituted or organized under the applicable law of that Party and carrying out substantial business activities there;

making or having made an investment in the territory of another Party.

Article 38
Scope and Coverage

1. This Chapter shall apply to investors of a Party, and to their investments whether made before or after the entry into force of this Agreement.
2. Article 40 (1) shall not apply to measures affecting trade in services whether or not a sector concerned is scheduled in Chapter III.
3. Article 40 (1) shall also not apply to investors of a Party in services sectors and their investments in such sectors. This provision is subject to review after a period of ten years from the date of entry into force of this Agreement, with a view to examining its continued need.
4. The provisions of this Chapter shall be without prejudice to the rights and obligations of the Parties under other international agreements relating to investment.

Article 39
Promotion and Protection

1. Each Party shall, in accordance with the provisions of this Chapter, create and maintain stable, equitable, favourable and transparent conditions for investors of the other Parties to make investments in its territory.
2. Such conditions shall include a commitment to accord at all times to investments of investors of another Party fair and equitable treatment. Such investments shall also enjoy the most constant protection and security.

Article 40
National Treatment and Most-Favoured-Nation Treatment

1. Each Party shall accord to investors and investments of investors of another Party, in relation to the establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and disposal of investments, treatment that is no less favourable than that which it accords in like situations to its own investors and their investments or to investors and their investments of any other State, whichever is more favourable.
2. If a Party accords more favourable treatment to investors of any other State or their investments by virtue of a free trade agreement, customs union or similar agreement that also provides for substantial

aukið frelsi í fjárfestingum, ber honum ekki skylda til að veita fjárfestum annars samningsaðila eða fjárfestingum þeirra sömu meðferð. Þó skal hann, að beiðni annars samningsaðila, veita honum nægilegt tækifæri til að semja um þann ávinning sem í þeim samningi felst.

3. Hefðbundin innlend meðferð, eins og kveðið er á um í 1. mgr., tekur ekki til styrkja er byggjast á stefnu samningsaðila í félagsmálum eða stefnu hans varðandi efnahagsþróun, jafnvel þótt þessir styrkir séu í þágu atvinnurekstrar eða atvinnurekenda á staðnum. Telji annar samningsaðili að slíkir styrkir geti, í tilteknu tilviki, raskað verulega tækifærum fjárfesta hans til fjárfestinga getur hann farið fram á samráð um málið. Fjallað skal um slíkar beiðnir með velvilja.

4. Með hefðbundinni innlendri meðferð, eins og kveðið er á um í 1. mgr., er átt við, að því er varðar svæðisbundinn aðila, meðferð sem er eigi lakari en sú bestuþjálameðferð sem þessi aðili veitir fjárfestum eigin samningsaðila og fjárfestingum þeirra við samsvarandi aðstæður.

41. gr.

Skattlagning

1. Ekkert í þessum kafla hefur í för með sér réttindi eða skyldur að því er varðar ráðstafanir varðandi skattlagningu nema að því leyti sem kveðið er á um í þessari grein.

2. Ákvæði 40. gr. skulu gilda um ráðstafanir varðandi skattlagningu með fyrirvara um frávik frá innlendri meðferð sem eru nauðsynleg vegna sanngjarnra eða skilvirkra áлага eða innheimtu beinna skatta¹¹.

3. Ef samningsaðili veitir fjárfestum annars ríkis og fjárfestingum þeirra sérstakan ávinning á grundvelli samnings um að komast hjá tvísköttun ber honum ekki skylda til að veita fjárfestum annars samningsaðila eða fjárfestingum þeirra sama ávinning.

42. gr.

Eignarnám, bætur

1. Enginn samningsaðilanna skal, hvorki að lögðum né í reynd, gera ráðstafanir um eignarnám eða þjóðnýtingu fjárfestingar fjárfesta annars samningsaðila nema slíkar ráðstafanir séu í þágu almennings, án mismununar og framkvæmdar í samræmi við tilhlýðilega málsmeðferð að lögum og í staðinn komi bótageiðslur. Fjárhæð bótageiðslu skal greiða í gjaldeyri sem er að fullu yfirfærslulegur og skal hún

liberalisation of investments, it shall not be obliged to accord such treatment to investors of another Party or their investments. However, upon request from another Party, it shall afford adequate opportunity to negotiate the benefits granted therein.

3. The standard of national treatment as provided for in paragraph 1 shall not apply to subsidies based on a Party's social policy or its economic development policy, even if such subsidies, directly or indirectly, favour local enterprises or entrepreneurs. If another Party considers that such subsidies, in a particular case, have a seriously distortive effect on the investment opportunities of its own investors, it may request consultations on such matters. Such requests shall be accorded sympathetic consideration.

4. The standard of national treatment as provided for in paragraph 1, means, with respect to a sub-national entity, treatment no less favourable than the most favourable treatment accorded, in like situations, by that entity to investors, and to investments of investors, of the Party of which it forms a part.

Article 41

Taxation

1. Except as otherwise provided for in this Article, nothing in this Chapter shall create rights or impose obligations with respect to taxation measures.

2. Article 40 shall apply to taxation measures subject to deviations from national treatment that are necessary for the equitable or effective imposition or collection of direct taxes¹¹.

3. If a Party accords special advantages to investors and their investments of any other State by virtue of an agreement for the avoidance of double taxation, it shall not be obliged to accord such advantages to investors of another Party and their investments.

Article 42

Dispossession, Compensation

1. None of the Parties shall take, either *de jure* or *de facto*, measures of expropriation or nationalisation against investments of investors of another Party, unless such measures are in the public interest; non-discriminatory; carried out under due process of law; and accompanied by the payment of compensation. The amount of compensation shall be settled in a freely convertible currency and paid without delay to

¹¹ Ákvæði 10. nmgr. í 33. gr. III. kafla um þjónustu gildir einnig að breyttu breytanda um þennan kafla.

¹¹ Footnote 10 under Article 19 of Chapter III on Services shall also apply *mutatis mutandis* to this Chapter.

greidd án tafar til rétthafa þeirra án tillits til þess hvar hann er búsettur eða á lögheimili sitt.

2. Fjárfestar samningsaðila, sem hafa beðið tjón á fjárfestingum sínum á yferráðasvæði annars samningsaðila vegna hernaðaráttaka eða átaka milli borgara á yferráðasvæði síðarnefnda samningsaðilans, skulu njóta meðferðar í samræmi við 40. gr. að því er varðar endur afhendingu, skaðabætur, bótagreiðslur eða annað uppgjör sem samningsaðili samþykkir eða notar í tengslum við slík tjón.

43. gr.

Innlendar reglur

Ekkert í þessum kafla ber að túlka svo að samningsaðila sé meinað að samþykkja, viðhalda eða framfylgja hverri þeirri ráðstöfun sem er í samræmi við þennan kafla og er í þágu almennings, svo sem ráðstafanir vegna mála varðandi heilbrigði, öryggi og umhverfi.

44. gr.

Yfirfærslur

1. Samningsaðili skal heimila frjálssar yfirfærslur á greiðslum, sem tengjast fjárfestingum fjárfesta annars samningsaðila, á yferráðasvæði sínu og að þær megi flytja af yferráðasvæði hans án tafar. Til slíkra yfirfærslna teljast einkum en þó ekki eingöngu:

- hagnaður, vextir, arður, söluhagnaður, einkaleyfisþóknunir og þóknunir og hver önnur sú greiðsla sem af fjárfestingu leiðir;
- greiðslur inntar af hendi samkvæmt lánasamningi;
- viðbótargreiðslur til að viðhalda eða auka við fjárfestingu;
- andvirði sölu eða uppgjors vegna slita fjárfestingar, allrar eða að hluta; og
- laun eða annað endurgjald til þeirra sem starfa erlendis í tengslum við fjárfestingu.

2. Yfirfærslan telst hafa farið fram „án tafar“ hafi hún farið fram innan þess tímabils sem það tekur að ljúka formsatriðum vegna yfirfærslu með eðlilegum hætti, þ.m.t. skýrslum um yfirfærslu gjaldeyris.

3. Samningsaðili skal heimila að slíkar yfirfærslur séu í frjálsum gjaldeyri. Með „frjálsum gjaldeyri“ er átt við gjaldeyri sem mikil viðskipti eru með á alþjóðlegum gjaldeyrisörkuðum og er víða notaður í alþjóðlegum viðskiptum.

4. Litið er svo á að 1. til 3. mgr. hér að framan séu settar fram með fyrirvara um beitingu laga, á sanngjarnan hátt, án mismununar og í góðri trú, er varða:

- gjaldþrot, ógjaldfærni eða vernd á réttindum kröfuhafa;
- útgáfu, viðskipti með og miðlun verðbréfa;

the person entitled thereto without regard to its residence or domicile.

2. Investors of a Party whose investments in the territory of another Party have suffered losses due to armed conflict or civil strife in the territory of the latter Party, shall benefit from treatment in accordance with Article 40 as regards restitution, indemnification, compensation or any other settlement it adopts or maintains relating to such losses.

Article 43

Domestic Regulation

Nothing in this Chapter shall be construed to prevent a Party from adopting, maintaining or enforcing any measure consistent with this Chapter that is in the public interest, such as measures to meet health, safety or environmental concerns.

Article 44

Transfers

1. Each Party shall allow payments relating to an investment in its territory of an investor of another Party to be freely transferred into and out of its territory without delay. Such transfers shall include, in particular, though not exclusively:

- profits, interest, dividends, capital gains, royalties and fees as well as any other amounts yielded by an investment;
- payments made under a contract including a loan agreement;
- additional amounts to maintain or increase an investment;
- proceeds from the sale or liquidation of all or any part of an investment; and
- earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad in connection with an investment.

2. A transfer shall be deemed to have been made “without delay” if effected within such a period as is normally required for the completion of transfer formalities, including reports of currency transfers.

3. Each Party shall permit such transfers to be made in a freely convertible currency. “Freely convertible currency” means a currency that is widely traded in international foreign exchange markets and widely used in international transactions.

4. It is understood that paragraphs 1 to 3 above are without prejudice to the equitable, non-discriminatory and good faith application of laws relating to:

- bankruptcy, insolvency or the protection of the rights of creditors;
- the issuing, trading or dealing in securities;

- c) refsílagabrot og endurheimt þýfis;
- d) að tryggja að dómum sé fullnægt eftir dómsmeðferð.
5. Einnig er litið svo á að 1. til 3. mgr. hér að framman séu settar fram með fyrirvara um skuldbindingar samkvæmt skattalögum eða almannatryggingakerfum og kerfum um ellilífeyri frá hinu opinbera.

45. gr.

Lykilstöður

1. Samningsaðilarnir skulu, með fyrirvara um lög sín og reglur um komu, dvöl og atvinnu einstaklinga, veita fjárfestum annars samningsaðila og starfsmönnum í lykilstöðum (forstjórum, framkvæmdastjórum og sérfræðingum sem samningsaðilinn, sem annast veitingu, skilgreinir sem „þeir sem flytjast til innan viðskiptafyrirtækis“ í láréttum skuldbindingum í viðbæti hvers þeirra um sig við VII. viðauka) sem starfa hjá þessum fjárfestum eða í tengslum við fjárfestingar þeirra, tímabundna heimild til komu, dvalar og atvinnu á yfirráðasvæðum sínum, í því skyni að stunda þar starfsemi er tengist stofnun, stjórnun, viðhaldi, notkun, nýtingu eða ráðstöfun þeirra fjárfestinga sem um ræðir.
2. Samningsaðilarnir skulu, með fyrirvara um lög sín og reglur, heimila fjárfestum annars samningsaðila, sem eiga fjárfestingar á yfirráðasvæðum þeirra, og fjárfestingum þeirra að ráða til sín starfsmenn í lykilstöður að eigin vali án tillits til þess hvert þjóðerni og ríkisfang þeirra er, að því tilskildu að þessir starfsmenn hafi heimild til komu, dvalar og atvinnu á yfirráðasvæði hins samningsaðilans og að viðkomandi starf sé með þeim skilmálum, skilyrðum og tímamörkum sem í heimildinni felst til handa slíkum starfsmönnum.
3. Samningsaðilarnir eru hvattir til að veita, með fyrirvara um lög sín og reglur, maka og ólögráða börnum fjárfestis annars samningsaðila eða starfsmanns slíks fjárfestis í lykilstöðu, sem hefur fengið heimild til tímabundinnar komu, dvalar og atvinnuleyfi, tímabundna heimild til komu og dvalar.

46. gr.

Fyrirvarar

1. Ákvæði 1. mgr. 40. gr. skulu ekki gilda um:
- a) þá fyrirvara sem samningsaðili hefur tífundað í XI. viðauka;
- b) breytingu á fyrirvara sem fellur undir a-lið, að því marki sem breytingin gerir það ekki að verkum að fyrirvarinn samræmist síður 40. gr.;
- c) nýjan fyrirvara sem samningsaðili samþykkir og fellir undir XI. viðauka, að því tilskildu að fyrir-

- (c) criminal or penal offences, and the recovery of proceeds of crimes;
- (d) ensuring the satisfaction of judgments in adjudicatory proceedings.

5. It is also understood that paragraphs 1 to 3 above are without prejudice to obligations under tax laws or social security and public retirement schemes.

Article 45

Key Personnel

1. The Parties shall, subject to their laws and regulations relating to the entry, stay and work of natural persons, grant investors of another Party, and key personnel (executives, managers and specialists, as defined by the granting Party as “Intra-corporate transferees” in the horizontal commitments of its respective Appendix of Annex VII) who are employed by such investors or investments of such investors, temporary entry, stay and authorisation to work in their territories to engage in activities connected with the establishment, management, maintenance, use, enjoyment, expansion or disposal of relevant investments.
2. The Parties shall, subject to their laws and regulations, permit investors of another Party which have investments in their territories, and investments of such investors, to employ any key personnel of the investor’s or the investment’s choice regardless of nationality and citizenship provided that such key personnel has been permitted to enter, stay and work in the territory of the other Party and that the employment concerned conforms to the terms, conditions and time limits of the permission granted to such key personnel.
3. The Parties are encouraged to grant, subject to their laws and regulations, temporary entry and stay to the spouse and minor children of an investor of another Party or of key personnel employed by such investors, who has been granted temporary entry, stay and authorisation to work.

Article 46

Reservations

1. Article 40 (1), shall not apply to:
- (a) any reservation that is listed by a Party in Annex XI;
- (b) an amendment to a reservation covered by subparagraph (a) to the extent that the amendment does not decrease the conformity of the reservation with Article 40;
- (c) any new reservation adopted by a Party, and incorporated into Annex XI provided that such

varinn hafi ekki áhrif á heildarumfang skuldbindinga þess samningsaðila samkvæmt þessum kafla;

að því marki sem slíkur fyrirvari samræmist ekki fyrrnefndri grein.

2. Samningsaðilarnir skuldbinda sig til að endurskoða stöðu þeirra fyrirvara, sem tíundaðir eru í XI. viðauka, á að minnsta kosti tveggja ára fresti með það fyrir augum að fækka þeim eða fella þá niður.

3. Samningsaðila er hvenær sem er heimilt, annaðhvort að fenginni beiðni annars samningsaðila eða einhliða, að fella niður fyrirvara sem tíundaðir eru í XI. viðauka, í heild eða að hluta, með skriflegri tilkynningu til annarra samningsaðila.

4. Samningsaðila er hvenær sem er heimilt að fella nýjan fyrirvara inn í XI. viðauka í samræmi við c-lið 1. mgr. þessarar greinar með skriflegri tilkynningu til annarra samningsaðila. Þegar hinum samningsaðilanum berst slík tilkynning er þeim heimilt að fara fram á samráð um fyrirvarann. Þegar samningsaðilanum, sem fellir inn í nýjan fyrirvara, berst slík beiðni um samráð skal hann hefja samráð við aðra samningsaðila.

47. gr.

Kröfuhafaskipti

Ef samningsaðili (eða umboðsaðili, stofnun, lögskipaður aðili eða hlutafélag sem hann tilnefnir) greiðir eigin fjárfestum, á grundvelli krafna þeirra samkvæmt þessum kafla, skaðabætur sem hann samþykkir vegna fjárfestingar eða hluta hennar skal hinn samningsaðilinn viðurkenna að fyrrnefndum samningsaðila (eða umboðsaðila, stofnun, lögskipuðum aðila eða hlutafélagi sem hann tilnefndir) sé heimilt, með skírskotun til kröfuhafaskipta, að nýta sér þann rétt og meta kröfur eigin fjárfesta. Réttindi eða kröfur, sem fara milli kröfuhafa, skulu ekki vera meiri en upprunaleg réttindi eða kröfur fjárfestanna.

48. gr.

Deilur fjárfestis og samningsaðil

1. Líti fjárfestir samningsaðila svo á að ráðstöfun, sem annar samningsaðili gerir, samrýmist ekki skuldbindingum þessa kafla og valdi honum eða fjárfestingu hans tjóni eða skaða er honum heimilt að fara fram á samráð með það í huga að leysa málið með vinsamlegum hætti.

2. Hafi málið ekki verið leyst innan sex mánaða frá þeim degi að samráðs sé óskað er heimilt að vísa því til dómstóla eða stjórnsludómstóla hlutaðeigandi samningsaðila eða, ef deiluaðilar samþykkja það báðir, vísa því:

a) í gerðardóm samkvæmt samningi um lausn fjárfestingardeilna milli ríkja og þegna annarra ríkja

reservation does not affect the overall level of commitments of that Party under this Chapter;

to the extent that such reservation is inconsistent with the above-mentioned Article.

2. The Parties undertake to review at least every two years the status of the reservations set out in Annex XI with a view to reducing the reservations or removing them.

3. A Party may, at any time, either upon the request of another Party or unilaterally, remove in whole or in part reservations set out in Annex XI by written notification to the other Parties.

4. A Party may, at any time, incorporate a new reservation into Annex XI in accordance with paragraph 1 (c) of this Article by written notification to the other Parties. On receiving such notification, the other Parties may request consultations regarding the reservation. On receiving the request for consultations, the Party incorporating the new reservation shall enter into consultations with the other Parties.

Article 47

Subrogation

In the event that a Party (or any agency, institution, statutory body or corporation designated by it), as a result of an indemnity it has given in respect of an investment or any part thereof, makes a payment to its own investors in respect of any of their claims under this Chapter, the other Party acknowledges that the former Party (or any agency, institution, statutory body or corporation designated by it) is entitled by virtue of subrogation to exercise the rights and assert the claims of its own investors. The subrogated rights or claims shall not be greater than the original rights or claims of such investors.

Article 48

Disputes Between an Investor and a Party

1. If an investor of a Party considers that a measure applied by another Party is inconsistent with an obligation of this Chapter, thus causing loss or damage to him or his investment, he may request consultations with a view to solving the matter amicably.

2. Any such matter which has not been settled within a period of six months from the date of request for consultations may be referred to the courts or administrative tribunals of the Party concerned or, if both parties to the dispute agree, be submitted to one of the following:

a) arbitration under the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and

- („ICSID-samningurinn“) ef sá samningur er fyrirliggjandi;
- b) til sáttameðferðar eða til gerðardóms samkvæmt sérurlausnarúrræðum Alþjóðastofnunarinnar um lausn fjárfestingardeilna (ICSID); eða
 - c) í gerðardóm samkvæmt gerðardómsreglum alþjóðaviðskiptalaganefndar Sameinuðu þjóðanna.

3. Samningsaðila er heimilt er að gera samning við fjárfesta annars samningsaðila sem veitir skilyrðislaust og óafturkallanlegt samþykki sitt fyrir því að leggja deilumál, öll eða tiltekin, í alþjóðlega sáttameðferð eða gerðardóm í samræmi við 2. mgr. hér að framan. Heimilt er að tilkynna vörsluaðila þessa samnings um slíka samninga.

49. gr.

Undantekningar

Eftirfarandi ákvæði skulu gilda að breyttu breytanda um þennan kafla: Ákvæði 33., 34. og 35. gr., svo og ákvæði e-, f- og g-liðar 19. gr.

V. SAMKEPPNI

50. gr.

Samkeppni

1. Samningsaðilar viðurkenna að tilteknir viðskiptahættir, svo sem samningar, sem fela í sér samkeppnishömlur, eða samstilltar aðgerðir og misnotkun á yfirburðastöðu, geta leitt til samkeppnishindrana milli þeirra.
2. Samningsaðili skal, að beiðni annars samningsaðila, hefja samráð með það fyrir augum að koma í veg fyrir þær aðgerðir sem um getur í 1. mgr. Samningsaðilinn, sem beiðninni er beint til, skal taka slíka beiðni til gagn Gerrar og velviljaðrar athugunar og hefja samstarf með því að veita opinberar upplýsingar, sem eru ekki bundnar trúnaði, sem varða það málefni sem um ræðir. Með fyrirvara um innlend lög og að gerður hafi verið fullnægjandi samningur um að fyllsta trúnaðar verði gætt skal samningsaðilinn, sem beiðninni er beint til, einnig veita samningsaðilanum, sem lagði beiðnina fram, aðrar upplýsingar sem tiltækar eru.
3. Samningsaðili getur ekki nýtt sér gerðardómsmeðferð samkvæmt IX. kafla vegna mála er varða þennan kafla.

VI. OPINBER INNKAUP

51. gr.

Gildissvið

1. Farið skal með réttindi og skyldur samningsaðilanna að því er varðar opinber innkaup í samræmi við samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um opinber innkaup.

Nationals of other States (the “ICSID Convention”), if this Convention is available;

- b) conciliation or arbitration under the Additional Facility Rules of the International Centre for the Settlement of Investment Disputes;
- c) arbitration under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law.

3. A Party may conclude contractual agreements with investors of another Party giving its unconditional and irrevocable consent to the submission of all or certain types of disputes to international conciliation or arbitration in accordance with paragraph 2 above. Such agreements may be notified to the Depositary of this Agreement.

Article 49

Exceptions

The following provisions shall apply, *mutatis mutandis*, to this Chapter: Articles 33, 34 and 35, as well as Article 19 (e), (f) and (g).

V COMPETITION

Article 50

Competition

1. The Parties recognise that certain business practices, such as anti-competitive agreements or concerted practices, and abuse of a dominant position, may restrict trade between the Parties.
2. A Party shall, at the request of another Party, enter into consultations with a view to eliminating practices referred to in paragraph 1. The Party addressed shall accord full and sympathetic consideration to such a request and shall co-operate through the supply of publicly available non-confidential information of relevance to the matter in question. Subject to its domestic law and the conclusion of a satisfactory agreement safeguarding confidentiality of information, the Party addressed shall also provide any other information available to the requesting Party.
3. No Party may have recourse to arbitration under Chapter IX with respect to matters arising under this Chapter.

VI GOVERNMENT PROCUREMENT

Article 51

Scope and Coverage

1. The rights and obligations of the Parties to this Agreement in respect of public procurement shall be governed by the WTO Agreement on Government Procurement.

2. Samningsaðilarnir samþykkja að starfa saman í sameiginlegu nefndinni að því að auka skilning á kerfi hvers þeirra um sig vegna opinberra innkaupa og auka enn frekar frelsi á mörkuðum opinberra innkaupa og að því að opna þessa markaði opinberra innkaupa gagnkvæmt.

52. gr.

Upplýsingaskipti

Samningsaðilarnir skulu senda hvertjir öðrum nöfn og heimilisföng „tengiliða“ sem eiga að veita upplýsingar um reglur og reglugerðir á sviði opinberra innkaupa.

53. gr.

Frekari viðræður

Ef samningsaðili veitir, eftir gildistöku þessa samnings, aðila sem stendur utan þessa samnings aukinn ávinning með tilliti til aðgangs að markaði opinberra innkaupa skal hann samþykkja að ganga til frekari samningaviðræðna við annan samningsaðilann með það í huga að hann geti einnig notið þessa ávinnings á grundvelli gagnkvæmni.

VII. HUGVERKAVERND

54. gr.

Hugverkavernd

1. Samningsaðilum ber að gera ráðstafanir til að veita og tryggja nægilega og árangursríka vernd hugverkaréttinda, þar með taldar ráðstafanir til að vernda þessi réttindi gegn brotum, eftirlíkingu og ólöglegri nýtingu, í samræmi við ákvæði þessarar greinar, XII. viðauka og þá alþjóðasamninga sem um getur í honum.
2. Samningsaðilarnir skulu veita ríkisborgurum annarra samningsaðila lakari meðferð en þeir veita eigin ríkisborgurum. Undanþágur frá þessari skyldu skulu veittar í samræmi við efnisleg ákvæði samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um hugverkarétt í viðskiptum (hér á eftir nefndur „TRIPS-samningurinn“), einkum 3. og 5. gr.
3. Samningsaðilarnir skulu ekki veita ríkisborgurum annarra samningsaðila lakari meðferð en þeir veita ríkisborgurum annarra ríkja. Undanþágur frá þessari skuldbindingu skulu vera í samræmi við efnisleg ákvæði TRIPS-samningsins, einkum 4. og 5. gr.
4. Samningsaðilarnir samþykkja, að fenginni beiðni samningsaðila til sameiginlegu nefndarinnar og með fyrirvara um samkomulag í henni, að endurskoða ákvæðin um vernd hugverkaréttinda í þessari grein og í XII. viðauka með það í huga að auka þessa vernd enn frekar og forðast eða ráða bót á röskun í

2. The Parties agree to co-operate in the Joint Committee with the aim of increasing the understanding of their respective public procurement systems, and achieving further liberalisation and mutual opening up of public procurement markets.

Article 52

Exchange of Information

The Parties shall exchange the names and addresses of “contact points” responsible for providing information on the rules and regulations in the field of public procurement.

Article 53

Further Negotiations

If a Party grants to a non-Party, after the entry into force of this Agreement, additional benefits with regard to the access to its public procurement markets, it shall agree to enter into negotiations with a view to extending these benefits to another Party on a reciprocal basis.

VII PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY

Article 54

Protection of Intellectual Property

1. The Parties shall grant and ensure adequate and effective protection of intellectual property rights, and provide for measures for the enforcement of such rights against infringement thereof, counterfeiting and piracy, in accordance with the provisions of this Article, Annex XII and the international agreements referred to therein.
2. The Parties shall accord to each other’s nationals treatment no less favourable than that they accord to their own nationals. Exemptions from this obligation must be in accordance with the substantive provisions of the WTO Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (hereinafter referred to as “the TRIPS Agreement”), in particular Articles 3 and 5 thereof.
3. The Parties shall accord to each other’s nationals treatment no less favourable than that they accord to nationals of any other State. Exemptions from this obligation must be in accordance with the substantive provisions of the TRIPS Agreement, in particular Articles 4 and 5 thereof.
4. The Parties agree, upon request of any Party to the Joint Committee and subject to its consensus, to review the provisions on the protection of intellectual property rights contained in the present Article and in Annex XII, with a view to further improving the levels of protection and to avoiding or remedying

viðskiptum sem stafar af verndun hugverkaréttinda eins og hún er núna.

VIII. STOFNANAÁKVÆÐI

55. gr.

Sameiginlega nefndin

1. Samningsaðilarnir koma hér með á fót sameiginlegri nefnd EFTA-rikkjanna og Singapúr og skal hún skipuð fulltrúum hvors samningsaðila. Ráðherrar eða háttsettir embættismenn, sem þeir tilnefna í þessum tilgangi, skulu gegna formennsku í sameiningu.
2. Sameiginlega nefndin skal:
 - a) hafa yfirumsjón með framkvæmd þessa samnings;
 - b) endurskoða reglulega möguleikann á því að afnema enn frekar viðskiptahindranir og aðrar takmarkandi reglur í viðskiptum milli EFTA-rikkjanna og Singapúr;
 - c) hafa umsjón með frekari þróun þessa samnings;
 - d) hafa yfirumsjón með starfi allra undirnefnda og vinnuhópa sem komið er á fót samkvæmt þessum samningi;
 - e) leitast við að leysa deilumál sem upp kunna að koma í tengslum við túlkun eða beitingu þessa samnings; og
 - f) taka til umfjöllunar hvert það málefni sem haft gæti áhrif á framkvæmd þessa samnings.
3. Sameiginlega nefndin getur ákveðið að skipa undirnefndir og vinnuhópa sem hún telur þörf á sér til aðstoðar við störfin. Undirnefndirnar og vinnuhóparnar skulu starfa í umboði sameiginlegu nefndarinnar, nema kveðið sé sérstaklega á um annað í þessum samningi.
4. Sameiginlega nefndin getur tekið ákvarðanir eins og kveðið er á um í þessum samningi. Í öðrum málum er sameiginlegu nefndinni heimilt að gera tilögur.
5. Ákvarðanir og tilmæli sameiginlegu nefndarinnar skulu samþykkt samhljóða.
6. Sameiginlega nefndin heldur fundi þegar nauðsyn krefur og alljafna reglulega annað hvert ár. Eitt EFTA-rikkjanna og Singapúr skulu gegna formennsku sameiginlega á reglulegum fundum sameiginlegu nefndarinnar. Sameiginlega nefndin setur sér starfsreglur.
7. Samningsaðili getur hvenær sem er farið fram á sérstakan fund í sameiginlegu nefndinni með skriflegri tilkynningu til hinna samningsaðilanna. Boða skal til fundar innan 30 daga frá því að beiðni berst, nema samningsaðilarnir komi sér saman um annað.
8. Sameiginlega nefndin getur ákveðið að breyta viðaukunum og viðbættunum við þennan samning.

trade distortions caused by actual levels of protection of intellectual property rights.

VIII INSTITUTIONAL PROVISIONS

Article 55

The Joint Committee

1. The Parties hereby establish the EFTA-Singapore Joint Committee comprising representatives of each Party. It shall be co-chaired by Ministers or by senior officials delegated by them for this purpose.
2. The Joint Committee shall:
 - (a) supervise the implementation of this Agreement;
 - (b) keep under review the possibility of further removal of barriers to trade and other restrictive measures concerning commerce between the EFTA States and Singapore;
 - (c) oversee the further elaboration of this Agreement;
 - (d) supervise the work of all sub-committees and working groups established under this Agreement;
 - (e) endeavour to resolve disputes that may arise regarding the interpretation or application of this Agreement; and
 - (f) consider any other matter that may affect the operation of this Agreement.
3. The Joint Committee may decide to set up such sub-committees and working groups as it considers necessary to assist it in accomplishing its tasks. Except where specifically provided for in this Agreement, the sub-committees and working groups shall work under a mandate established by the Joint Committee.
4. The Joint Committee may take decisions as provided for in this Agreement. On other matters the Joint Committee may make recommendations.
5. The Joint Committee shall take decisions and make recommendations by consensus.
6. The Joint Committee shall meet whenever necessary but normally once every two years. The regular meetings of the Joint Committee shall be chaired jointly by one of the EFTA States and Singapore. The Joint Committee shall establish its rules of procedure.
7. Each Party may request at any time, through a notice in writing to the other Parties, that a special meeting of the Joint Committee be held. Such a meeting shall take place within 30 days of receipt of the request, unless the Parties agree otherwise.
8. The Joint Committee may decide to amend the Annexes and Appendices to this Agreement. Subject

Hún getur ákveðið gildistöku dag slíkra breytinga, sbr. þó 9. mgr.

9. Ef fulltrúi samningsaðila í sameiginlegu nefndinni hefur samþykkt ákvörðun með fyrirvara um uppfyllingu stjórnskipulegra skilyrða skal ákvörðunin öðlast gildi á þeim degi þegar síðasti samningsaðilinn tilkynnir að innlend skilyrði hans hafi verið uppfyllt, nema síðari dagsetning sé tilgreind í ákvörðuninni sjálfri. Sameiginlega nefndin getur ákveðið að ákvörðunin skuli öðlast gildi að því er varðar þá samningsaðila sem hafa uppfyllt innlend skilyrði sín, að því tilskildu að Singpúr sé einn þessara samningsaðila. Samningsaðila er heimilt að beita ákvörðun sameiginlegu nefndarinnar til bráðabirgða þar til ákvörðunin öðlast gildi, með fyrirvara um stjórnskipuleg skilyrði hans.

IX. LAUSN DEILUMÁLA

56. gr.

Gildissvið

1. Ákvæði þessa kafla miða að því að koma í veg fyrir eða leysa öll deilumál sem upp koma á grundvelli þessa samnings milli eins eða fleiri EFTA-ríkja og Singapúr.
2. Heimilt er að leysa deilur vegna máls er varðar bæði þennan samning og WTO-samninginn, eða aðra samninga sem eru gerðir á grundvelli hans og samningsaðilarnir eru aðilar er, á vettvangi hvors þeirra sem er eftir ákvörðun kæruaðila. Sá vettvangur, sem er þannig valinn, skal notaður eingöngu.
3. Áður en samningsaðili hefur málsmeðferð við lausn deilumáls samkvæmt WTO-samningnum gegn einum eða fleiri samningsaðilum eða öfugt skal sá samningsaðili tilkynna hinum samningsaðilunum um fyrirætlan sína.

57. gr.

Sáttaumleitarnir

1. Samningsaðilum er fjárlast að nýta sér málsmeðferð sem felst í sáttaumleitunum ef þeir koma sér saman um það. Þær má hefja hvenær sem er og þeim má ljúka hvenær sem er.
2. Málsmeðferð sem felst í sáttaumleitunum skal vera trúnaðarmál og hefur ekki áhrif á rétt aðila við frekari málsmeðferð.

58. gr.

Samráð

1. Samningsaðilar skulu ætíð leitast við að ná samkomulagi um túlkun og beitingu þessa samnings og gera sitt ítrasta með samvinnu og samráði til að finna lausn sem allir aðilar geta sætt sig við um hvert það málefni sem getur haft áhrif á framkvæmd hans.

to paragraph 9, it may set a date for the entry into force of such decisions.

9. If a representative of a Party in the Joint Committee has accepted a decision subject to the fulfillment of constitutional requirements, the decision shall enter into force on the date that the last Party notifies that its internal requirements have been fulfilled, unless the decision itself specifies a later date. The Joint Committee may decide that the decision shall enter into force for those Parties that have fulfilled their internal requirements, provided that Singapore is one of those Parties. A Party may apply a decision of the Joint Committee provisionally until such decision enters into force, subject to its constitutional requirements.

IX DISPUTE SETTLEMENT

Article 56

Scope and Coverage

1. The provisions of this Chapter shall apply with respect to the avoidance or the settlement of all disputes arising from this Agreement between any one or more of the EFTA States and Singapore.
2. Disputes on the same matter arising under both this Agreement and the WTO Agreement, or any agreement negotiated thereunder, to which the Parties are party, may be settled in either forum at the discretion of the complaining Party. The forum thus selected shall be used to the exclusion of the other.
3. Before a Party initiates a dispute settlement proceedings under the WTO Agreement against another Party or Parties or, vice-versa, that Party shall notify all other Parties of its intention.

Article 57

Good Offices, Conciliation or Mediation

1. Good offices, conciliation and mediation are procedures that are undertaken voluntarily if the Parties involved so agree. They may begin at any time and be terminated at any time.
2. Proceedings involving good offices, conciliation and mediation shall be confidential and without prejudice to the Parties rights in any other proceedings.

Article 58

Consultations

1. The Parties shall at all times endeavour to agree on the interpretation and application of this Agreement, and shall make every attempt through co-operation and consultations to arrive at a mutually satisfactory resolution of any matter that might affect its operation.

2. Einu eða fleiri EFTA-ríkjum er heimilt að fara skriflega fram á samráð við Singapúr, og öfugt, ef samningsaðili telur að ráðstöfun, sem samningsaðili eða samningsaðilar sem beiðninni er beint til gera, sé í ósamræmi við þennan samning eða að ávinningur sem hann hefur beint eða óbeint af þessum samningi skerðist vegna slíkrar ráðstöfunar.¹² Samningsaðili sem fer fram á samráð skal jafnframt tilkynna öðrum samningsaðilum skriflega um það. Samráð skal fara fram á vegum sameiginlegu nefndarinnar nema samningsaðili eða samningsaðilar sem leggja fram eða taka við beiðni um samráð séu ósammála.

3. Samráð skal haft innan 30 daga frá því að beiðni um samráð var veitt móttaka. Samráð um brýn mál-efni, þ.m.t. um landbúnaðarafurðir sem eru viðkvæmar fyrir skemmdum, skal hefjast innan 15 daga frá því að beiðni er móttakin.

4. Samningsaðilar, sem taka þátt í samráði, skulu veita nægilegar upplýsingar til að unnt sé að rannsaka hvernig ráðstöfun eða annað gæti haft áhrif á framkvæmd þessa samnings og fara með upplýsingar um trúnaðarmál eða einkamál stofnunar á sama hátt og samningsaðilinn sem veitir upplýsingarnar.

5. Samráð skal bundið trúnaði og fara fram með fyrirvara um rétt samningsaðilanna til frekari málsmeðferðar.

6. Samningsaðilar, sem taka þátt í samráði, skulu tilkynna hinum samningsaðilunum um gagnkvæmt samkomulag um lausn málsins.

59. gr.

Stofnun gerðardóms

1. Finnist ekki lausn á málinu innan 60 daga, eða 30 daga ef málið er brýnt, eftir að beiðni um samráð berst er einum eða fleiri hlutaðeigandi samningsaðilum heimilt að vísa málinu til gerðardóms með skriflegri tilkynningu til þess eða þeirra samningsaðila sem kærinni er beint gegn. Afrit af tilkynningunni skal einnig sent til allra samningsaðila þannig að hver um sig geti ákveðið hvort hann eigi hlut að deilunni.

2. Ef fleiri samningsaðilar en einn fara fram á stofnun gerðardóms vegna sama máls skal koma á fót einum gerðardómi til að taka kærurnar til umfjöllunar þegar það er gerlegt.

3. Í beiðni um stofnun gerðardóms skal tilgreina ástæðu fyrir kærinni og ráðstöfunina sem um ræðir jafnframt því að benda á þann lagagrundvöll er kærnan byggir á.

¹² Orðið „slíkrar“ vísar til „ráðstöfun, sem samningsaðili eða samningsaðilar sem beiðninni er beint til gera“.

2. Any one or more of the EFTA States may request in writing consultations with Singapore, and vice-versa whenever a Party considers that a measure applied by the Party or Parties to which the request is made is inconsistent with this Agreement or that any benefit accruing to it directly or indirectly under this Agreement is impaired by such measure.¹² The Party requesting consultations shall at the same time notify the other Parties in writing thereof. Consultations shall take place before the Joint Committee unless the Party or Parties making or receiving the request for consultations disagree.

3. Consultations shall be held within 30 days from the date of receipt of the request for consultations. Consultations on urgent matters, including those on perishable agricultural goods, shall commence within 15 days from the receipt of the request for consultations.

4. The Parties involved in the consultations shall provide sufficient information to enable a full examination of how the measure or other matter might affect the operation of this Agreement and treat any confidential or proprietary information exchanged in the course of consultations in the same manner as the Party providing the information.

5. The consultations shall be confidential and without prejudice to the rights of the Parties involved in any further proceedings.

6. The Parties involved in the consultations shall inform the other Parties of any mutually agreed resolution of the matter.

Article 59

Establishment of Arbitration Panel

1. If the matter has not been resolved within 60 days, or 30 days in relation to a matter of urgency, after the date of receipt of the request for consultations, it may be referred to arbitration by one or more of the Parties involved by means of a written notification addressed to the Party or Parties complained against. A copy of this notification shall also be communicated to all Parties so that each Party may determine whether to participate in the dispute.

2. Where more than one Party requests the establishment of an arbitration panel relating to the same matter, a single arbitration panel should be established to examine these complaints whenever feasible.

3. A request for arbitration shall give the reason for the complaint including the identification of the measure at issue and an indication of the legal basis of the complaint.

¹² The word “such” refers to “a measure applied by the Party or Parties to which the request is made”.

60. gr.
Gerðardómur

1. Þrír gerðardómsmenn skulu skipa gerðardóminn.
2. Í skriflegri tilkynningu samkvæmt 59. gr. skal sá samningsaðili eða þeir samningsaðilar sem vísa deilumálinu í gerðardóm tilnefna einn gerðardómsmann í gerðardóminn.
3. Samningsaðili eða samningsaðilar, sem tilkynningu er beint til, skulu, innan 15 daga frá móttöku tilkynningarinnar, sem um getur í 2. mgr., samþykkja tilnefningu gerðardómsmanns.
4. Deiluaðilar skulu, innan 30 daga frá tilnefningu annars gerðardómsmannsins, samþykkja tilnefningu þriðja gerðardómsmannsins. Gerðardómsmaðurinn, sem er þannig skipaður, skal gegna formennsku í gerðardóminum.
5. Hafi þessir þrír gerðardómsmennt ekki verið tilnefndir eða skipaðir innan 45 daga frá móttökudegi tilkynningarinnar, sem um getur í 2. mgr., skal framkvæmdastjóri Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar annast nauðsynlegar tilnefningar innan 30 daga til viðbótar að beiðni deiluaðila.
6. Formaður gerðardómsins skal ekki vera ríkisborgari samningsaðila, né heldur skal hann að jafnaði vera búsettur á landsvæði samningsaðila, vera starfsmaður hans eða hafa komið að málinu með öðrum hætti.
7. Ef gerðardómsmaður andast, hættir störfum eða er gert að hætta störfum skal velja staðgengil hans innan 15 daga í samræmi við þær valaðferðir sem notaðar eru við val á honum. Þegar svo ber undir skal sá tímafrestur sem gildir í dómsmeðferð gerðardómsins frestast frá þeim degi að gerðardómsmaður andast, hættir störfum eða er gert að hætta störfum þar til eftirmaður hans hefur verið valinn.
8. Stofndagur gerðardómsins telst vera sá dagur sem formaðurinn er skipaður.

61. gr.
Störf gerðardómsins

1. Málsmeðferð fyrir gerðardómi skal fara fram í samræmi við staðlaðar starfsreglur sem sameiginlega nefndin skal samþykkja á fyrsta fundi sínum, nema deiluaðilar komu sér saman um annað. Þar til reglurnar hafa verið samþykktar skal gerðardómurinn skal setja sér starfsreglur nema deiluaðilar komi sér saman um annað.
2. Þrátt fyrir 1. mgr. er starfsreglunum ætlað, að því er varðar alla málsmeðferð fyrir gerðardómi, að tryggja að:
 - a) deiluaðilar eigi rétt á að gefa skýrslu í gerðardóminum að minnsta kosti einu sinni og fái jafn-

Article 60
Arbitration Panel

1. The arbitration panel shall comprise three members.
2. In the written notification pursuant to Article 59, the Party or the Parties referring the dispute to arbitration shall designate one member of the arbitration panel.
3. Within 15 days of the receipt of the notification referred to in paragraph 2, the Party or Parties to which it was addressed to shall designate one member of the arbitration panel.
4. The Parties to the dispute shall agree on the appointment of the third arbitrator within 30 days of the appointment of the second arbitrator. The member thus appointed shall chair the arbitration panel.
5. If all 3 members have not been designated or appointed within 45 days from the date of receipt of the notification referred to in paragraph 2, the necessary designations shall be made at the request of any Party to the dispute by the Director-General of the World Trade Organization within a further 30 days.
6. The Chair of the arbitration panel shall not be a national of any of the Parties, nor have his or her usual place of residence in the territory of any of the Parties, nor be employed or previously have been employed by any of the Parties, nor have dealt with the case in any capacity.
7. If an arbitrator dies, withdraws or is removed, a replacement shall be selected within 15 days in accordance with the selection procedure followed to select him or her. In such a case, any time period applicable to the arbitration panel proceedings shall be suspended for a period beginning on the date the arbitrator dies, withdraws or is removed and ending on the date the replacement is selected.
8. The date of establishment of the arbitration panel shall be the date on which the Chair is appointed.

Article 61
Procedures of the Arbitration Panel

1. Unless the Parties to the dispute agree otherwise, the arbitration panel proceedings shall be conducted in accordance with the Model Rules of Procedure that shall be adopted at the first meeting of the Joint Committee. Pending the adoption of such rules, the arbitration panel shall regulate its own procedures, unless the Parties to the dispute agree otherwise.
2. Notwithstanding paragraph 1, for all arbitration panel proceedings the procedures shall ensure that:
 - (a) the Parties to the dispute have the right to at least one hearing before the arbitration panel as well

- framt tækifæri til að leggja fram skriflega gögn og gagnrök;
- b) deiluaðilar séu boðaðir í hvert sinn sem skýrslugjöf fer fram á vegum gerðardómsins;
- c) deiluaðilar hafi aðgang að öllum gögnum og athugasemdum sem eru lögð fyrir gerðardóm með fyrirvara um kröfur um þagnarskyldu; og
- d) skýrslugjöf, umræður og frumskýrsla, öll skrifleg gögn sem eru lögð fyrir gerðardóminn og samskipti við hann séu bundinn trúnaði.
3. Hlutverk gerðardómsins er sem hér segir, nema deiluaðilar komi sér saman um annað innan 20 daga frá dagsetningu beiðnar um stofnun gerðardómsins:

„Að rannsaka, í ljósi viðeigandi ákvæða þessa samnings, það mál sem um getur í beiðninni um stofnun gerðardóms samkvæmt 59. gr. og komast að rökstuddri niðurstöðu, á grundvelli laga eða staðreynda, og gefa út tilmæli, ef við á, um lausn deilunnar.“

4. Gerðardómnum er heimilt, að beiðni deiluaðila eða að eigin frumkvæði, að leita sérfræðing um vísindalegar upplýsingar og tæknilega ráðgjöf eftir því sem þörf er á
5. Gerðardómurinn skal úrskurða á grundvelli ákvæða þessa samnings sem eru túlkuð og þeim beitt í samræmi við viðeigandi reglur um túlkun þjóðaréttar.
6. Ákvarðanir gerðardómsins skulu teknar af meirihluta gerðardómsmanna. Gerðardómsmönnum er heimilt að gefa sérálit um málefni sem var ekki afgreitt með samhljóða samþykki. Gerðardómi er óheimilt að gefa það upp hverjir gerðardómsmanna eiga hlut að meirihluta- eða minnihlutaáliti gerðardómsins.
7. Deiluaðilar skulu skipta jafnt með sér kostnaði af gerðardóminum, þ.m.t. þóknunum til gerðardómsmanna.

62. gr.
Frumskýrsla

1. Gerðardómurinn skal afhenda deiluaðilum frumskýrslu innan 90 daga frá stofnun hans.
2. Gerðardómurinn skal leggja til grundvallar skýrslu sinni gögn og röksemdir deiluaðila og vísindalegar upplýsingar og tæknilega ráðgjöf samkvæmt 4. mgr. 61. gr.
3. Deiluaðila er heimilt að leggja skriflegar athugasemdir fyrir gerðardóminn um bráðabirgðaskýrsluna innan 14 daga frá framlagningu hennar.

- as the opportunity to provide initial and rebuttal written submissions;
- (b) the Parties to the dispute shall be invited to all the hearings held by the arbitration panel;
- (c) all submissions and comments made to the arbitration panel be available to the Parties to the dispute, subject to any requirements on confidentiality; and
- (d) hearings, deliberations and initial report and all written submissions to and communications with the arbitration panel be confidential.
3. Unless the Parties to the dispute otherwise agree within 20 days from the date of delivery of the request for the establishment of the arbitration panel, the terms of reference shall be:

“To examine, in the light of the relevant provisions of the Agreement, the matter referred to in the request for the establishment of an arbitration panel pursuant to Article 59 and to make findings of law and fact together with the reasons therefore as well as recommendations, if any, for the resolution of the dispute.”

4. At the request of a Party to the dispute or on its own initiative, the arbitration panel may seek scientific information and technical advice from experts as it deems appropriate.
5. The arbitration panel shall make its award based on the provisions of this Agreement, applied and interpreted in accordance with the rules of interpretation of public international law.
6. Decisions of the arbitration panel shall be taken by a majority of its members. Panellists may furnish separate opinions on matters not unanimously agreed. No arbitration panel may disclose which panellists are associated with majority or minority opinions.
7. The expenses of the arbitration panel, including the remuneration of its members, shall be borne by the Parties to the dispute in equal shares.

Article 62
Initial Report

1. The arbitration panel shall within 90 days from the date of the establishment of the arbitration panel present to the Parties to the dispute an initial report.
2. The arbitration panel shall base its report on the submissions and arguments of the Parties to the dispute and on any scientific information and technical advice pursuant to paragraph 4 of Article 61.
3. A Party to the dispute may submit written comments to the arbitration panel on its initial report within 14 days of presentation of the report.

4. Gerðardóminum er heimilt í því tilviki og eftir umfjöllun um skriflegar athugasemdir, að eigin frumkvæði eða beiðni deiluaðila, að:

- a) leita eftir álitum deiluaðilanna;
- b) endurskoða skýrslu sína; og
- c) láta fara fram frekari rannsókn, ef hann telur slíkt nauðsynlegt.

63. gr.

Lokaskýrsla

1. Gerðardómurinn skal afhenda deiluaðilum lokaskýrslu, þar sem fjallað er um þau málefni sem um getur í 2. mgr. 62. gr., þ.m.t. sérálit um málefni sem var ekki afgreitt með samhljóða samþykki, innan 30 daga frá framlagningu bráðabirgðaskýrslunnar.

2. Lokaskýrslan skal birt 15 dögum eftir að hún er afhent deiluaðilum, nema þeir komi sér saman um annað.

64. gr.

Málsmeðferð fyrir gerðardómi hætt

Kæruaðila er hvenær sem er heimilt að draga kæru sína til baka áður en frumskýrsla er gefin út. Slíkt hefur þó ekki áhrif á rétt hans til að leggja síðar fram nýja kæru vegna sama efnis.

65. gr.

Framkvæmd skýrslna gerðardómsins

1. Lokaskýrslan er endanleg og bindandi fyrir deiluaðila. Sérhverjum deiluaðila er skylt að gera ráðstafanir til að fylgja lokaskýrslunni, sem um getur í 63. gr., eftir.

2. Hlutaðeigandi samningsaðili eða samningsaðilar skulu, innan 30 daga frá útgáfu lokaskýrslunnar, tilkynna hinum deiluaðilanum eða deiluaðilunum fyrirætlanir sínar varðandi framkvæmd hennar.

3. Deiluaðilar skulu leitast við að ná samkomulagi um sértækar ráðstafanir sem nauðsynlegar teljast til fylgja lokaskýrslunni eftir. Ætíð skal stefnt að því að hætta við ráðstöfun sem er ekki í samræmi við þennan samning eða greiða bætur að öðrum kosti.

4. Hlutaðeigandi samningsaðili eða samningsaðilar skulu þegar í stað fylgja lokaskýrslunni eftir. Ef ekki reynist unnt að fylgja lokaskýrslunni eftir þegar í stað skulu deiluaðilar leitast við að semja um hæfilegan frests til þess. Verði slíkt samkomulag ekki gert er deiluaðila heimilt að fara fram á það við upphaflega gerðardóminn að hann ákvarði frestinn á grundvelli sérstakra aðstæðna. Úrskurður gerðar-

4. In such an event, and after considering such written comments, the arbitration panel, on its own initiative or at the request of any of the Parties to the dispute, may:

- (a) request the views of any of the Parties to the dispute;
- (b) reconsider its report; and
- (c) make any further examination that it considers appropriate.

Article 63

Final Report

1. The arbitration panel shall present to the Parties to the dispute a final report, containing the matters referred to in paragraph 2 of Article 62, including any separate opinions on matters not unanimously agreed, within 30 days of presentation of the initial report.

2. Unless the Parties to the dispute decide otherwise, the final report shall be published 15 days after it is presented to them.

Article 64

Termination of Arbitration Panel Proceedings

A complaining Party may withdraw its complaint at any time before the initial report has been issued. Such withdrawal is without prejudice to its right to introduce a new complaint regarding the same issue at a later point in time.

Article 65

Implementation of Arbitration Panel Reports

1. The final report shall be final and binding on the Parties to the dispute. Each Party to the dispute shall be bound to take the measures involved in carrying out the final report referred to in Article 63.

2. The Party or Parties concerned shall inform the other Party or Parties to the dispute within 30 days after the final report has been issued of its intentions in respect of its implementation.

3. The Parties to the dispute shall endeavour to agree on the specific measures that are required for implementing the final report. Wherever possible, the resolution shall be the removal of a measure not conforming to this Agreement, or failing such a resolution, compensation.

4. The Party or Parties concerned shall promptly comply with the final report. If it is impracticable to comply immediately, the Parties to the dispute shall endeavour to agree on a reasonable period of time to do so. In the absence of such agreement, any Party to the dispute may request the original arbitration panel to determine the length of the reasonable period of time, in light of the particular circumstances of the

dómsins skal liggja fyrir innan 15 daga frá því að beiðnin er lögð fram.

5. Hlutaðeigandi samningsaðili eða samningsaðilar skulu tilkynna hinum deiluaðilanum eða deiluaðilunum um þær ráðstafanir sem samþykktar hafa verið til framkvæmdar lokaskýrslunni, innan hæfilegs frests sem er ákvarðaður í samræmi við 4. mgr. Þegar tilkynningin berst er deiluaðila heimilt að fara fram á það við upphaflega gerðardóminn að hann felli úrskurð um það hvort þessar ráðstafanir séu í samræmi við lokaskýrsluna. Úrskurður gerðardómsins skal liggja fyrir innan 60 daga frá því að beiðnin er lögð fram.

6. Ef hlutaðeigandi samningsaðili eða samningsaðilar tilkynna ekki um framkvæmdarráðstafanir áður en fresturinn, sem er ákvarðaður í samræmi við 4. mgr., rennur út eða felli gerðardómurinn úrskurð um að framkvæmdarráðstafanir sem hlutaðeigandi samningsaðili eða samningsaðilar hafa tilkynnt um séu ekki í samræmi við lokaskýrsluna skal samningsaðillinn eða samningsaðilarnir hefja samráð, ef kæruaðili eða kæruaðilarnir fara fram á það, með það fyrir augum að ná samkomulagi um viðunandi bætur. Náist samkomulag ekki innan 20 daga frá því að beiðnin var lögð fram er kæruaðila eða kæruaðilunum heimilt að fresta einungis þeim ávinningi sem fæst með þessum samningi er jafngildir þeim ávinningi sem leiðir af ráðstöfuninni sem talin er brjóta gegn þessum samningi.

7. Þegar skoðað er hvaða ávinningi rétt er að fresta skal kæruaðili eða kæruaðilar fyrst leitast við að fresta ávinningi í sama geira eða geirum og ráðstöfunin, sem gerðardómurinn hefur ákvarðað að brjóti gegn þessum samningi, fellur undir. Kæruaðili eða kæruaðilar, sem telja það hvorki gerlegt né vænlegt til árangurs að fresta ávinningi í sama geira eða geirum, geta frestað ávinningi í öðrum geirum.

8. Kæruaðili eða kæruaðilar skulu tilkynna hinum samningsaðilanum eða samningsaðilunum um þann ávinning sem fyrirhugað er að fresta eigi síðar en 60 dögum fyrir þann dag sem frestunin á að koma til framkvæma. Deiluaðila er heimilt að fara fram á það við upphaflega gerðardóminn, innan 15 daga frá tilkynningunni, að hann felli úrskurð um það hvort ávinningur sem kæruaðili eða kæruaðilar hyggjast fresta sé jafngildur þeim ávinningi sem hlýst af ráðstöfun sem talin er brjóta gegn þessum samningi og hvort fyrirhuguð frestun sé í samræmi við 6. og 7. mgr. Úrskurður gerðardómsins skal liggja fyrir innan 45 daga frá því að beiðnin er lögð fram. Ekki skal fresta ávinningi fyrir gerðardómurinn hefur fella úrskurð sinn.

9. Frestun ávinningsskal vera tímabundin ráðstöfun sem kæruaðili eða kæruaðilar beita einungis þar til ráðstöfunin, sem brýtur í bága við þennan samning,

case. The ruling of the arbitration panel shall be given within 15 days from that request.

5. The Party or Parties concerned shall notify to the other Party or Parties to the dispute the measures adopted in order to implement the final report before the expiry of the reasonable period of time determined in accordance with paragraph 4. Upon that notification, any Party to the dispute may request the original arbitration panel to rule on the conformity of those measures with the final report. The ruling of the arbitration panel shall be given within 60 days from that request.

6. If the Party or Parties concerned fails to notify the implementing measures before the expiry of the reasonable period of time determined in accordance with paragraph 4, or if the arbitration panel rules that the implementing measures notified by the Party or Parties concerned are inconsistent with the final report, such Party or Parties shall, if so requested by the complaining Party or Parties, enter into consultations with a view to agree on a mutually acceptable compensation. If no such agreement has been reached within 20 days from the request, the complaining Party or Parties shall be entitled to suspend only the application of benefits granted under this Agreement equivalent to those affected by the measure found to violate this Agreement.

7. In considering what benefits to suspend, the complaining Party or Parties should first seek to suspend benefits in the same sector or sectors as that affected by the measure that the arbitration panel has found to violate this Agreement. The complaining Party or Parties that consider it is not practicable or effective to suspend benefits in the same sector or sectors may suspend benefits in other sectors.

8. The complaining Party or Parties shall notify the other Party or Parties of the benefits which it intends to suspend no later than 60 days before the date on which the suspension is due to take effect. Within 15 days from that notification, any of the Parties to the dispute may request the original arbitration panel to rule on whether the benefits which the complaining Party or Parties intend to suspend are equivalent to those affected by the measure found to violate this Agreement, and whether the proposed suspension is in accordance with paragraphs 6 and 7. The ruling of the arbitration panel shall be given within 45 days from that request. Benefits shall not be suspended until the arbitration panel has issued its ruling.

9. The suspension of benefits shall be temporary and shall only be applied by the complaining Party or Parties until the measure found to violate this

hefur verið dregin til baka eða henni breytt þannig að hún samrýmist þessum samningi eða deiluaðilar hafa komist að samkomulagi um lausn deilunnar.

10. Upphaflegi gerðardómurinn skal, að beiðni deiluaðila, fella úrskurð um það hvort framkvæmdarráðstafanir, sem eru samþykktar eftir að ávinningi er frestað, séu í samræmi við lokaskýrsluna og hvort rétt sé að aflétta eða breyta frestun ávinnings á grundvelli úrskurðarins. Gerðardómurinn skal fella úrskurð sinn innan 30 daga frá dagsetningu beiðninnar.

11. Úrskurðir, sem kveðið er á um í 4., 5., 8. og 10. mgr., eru bindandi.

66. gr.

Önnur ákvæði

Heimilt er að framlengja frest, sem getið er í þessum kafla, með gagnkvæmu samkomulagi hlutaðeigandi samningsaðila.

X. LOKAÁKVÆÐI

67. gr.

Gagnsæi

1. Samningsaðilar skulu birta lög sín eða veita almenningi aðgang með öðrum hætti að lögum sínum, reglum, almennum stjórnsýsluúrskurðum og dómsúrskurðum, svo og alþjóðasamningum sem haft gætu áhrif á framkvæmd þessa samnings.

2. Samningsaðilarnir skulu þegar í stað svara sér-tækum spurningum og veita hver öðrum, að fenginni beiðni, upplýsingar um málefni sem um getur í 1. mgr.

3. Ekkert í þessum kafla skal túlkað svo að þess sé krafist af samningsaðila að hann láti af hendi upplýsingar sem eru trúnaðarmál ef slíkt hindrar framkvæmd laga eða er á annan hátt andstætt hagsmunum almennings eða lögmætum viðskiptahagsmunum atvinnurekanda.

68. gr.

Viðaukar og viðbætur

Viðaukar og viðbætur í þessum samningi eru óaðskiljanlegur hluti þessa samnings.

69. gr.

Breytingar

1. Þegar sameiginlega nefndin hefur samþykkt breytingar á þessum samningi skulu þær lagðar fyrir samningsaðila til fullgildingar, staðfestingar eða samþykkis, með fyrirvara um stjórnskipuleg skilyrði hvers samningsaðila.

2. Breytingarnar skulu öðlast gildi á fyrsta degi þriðja mánaðar eftir að síðasta skjali varðandi full-

Agreement has been withdrawn or amended so as to bring it into conformity with this Agreement, or the Parties to the dispute have reached agreement on a resolution of the dispute.

10. At the request of any of the Parties to the dispute, the original arbitration panel shall rule on the conformity with the final report of any implementing measures adopted after the suspension of benefits and, in light of such ruling, whether the suspension of benefits should be terminated or modified. The ruling of the arbitration panel shall be given within 30 days from the date of that request.

11. The rulings provided for in paragraphs 4, 5, 8 and 10 shall be binding.

Article 66

Other Provisions

Any time period mentioned in this Chapter may be extended by mutual agreement of the Parties involved.

X FINAL CLAUSES

Article 67

Transparency

1. The Parties shall publish their laws, or otherwise make publicly available their laws, regulations and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as their respective international agreements that may affect the operation of this Agreement.

2. The Parties shall promptly respond to specific questions and provide, upon request, information to each other on matters referred to in paragraph 1.

3. Nothing in this Agreement shall require any Party to disclose confidential information, which would impede law enforcement, or otherwise be contrary to the public interest or would prejudice the legitimate commercial interests of any economic operator.

Article 68

Annexes and Appendices

The Annexes and Appendices to this Agreement form an integral part thereof.

Article 69

Amendments

1. Amendments to this Agreement shall, after approval by the Joint Committee, be submitted to the Parties for ratification, acceptance or approval, subject to each Party's constitutional requirements.

2. Unless the Joint Committee decides otherwise, the amendments shall enter into force on the first

gildingu, staðfestingu eða samþykki hefur verið komið í vörslu, nema sameiginlega nefndin ákveði annað.

3. Texta breytinga og skjölum um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki skal komið í vörslu hjá vörsluaðila.

70. gr.

Nýir samningsaðilar

Hvaða þriðja ríki sem er getur gerst aðili að þessum samningi. Skilmálar og skilyrði fyrir þátttöku þriðja ríkis skal setja í samning milli samningsaðilanna og þess ríkis.

71. gr.

Uppsögn og niðurfelling samningsins

1. Samningsaðili getur dregið til baka aðild sína með því að tilkynna vörsluaðila það skriflega. Uppsögnin tekur gildi á fyrsta degi sjötta mánaðar eftir að tilkynningin berst vörsluaðila.

2. Dragi Singapur aðild sína til baka fellur þessi samningur úr gildi þann dag sem tilgreindur er í 1. mgr.

72. gr.

Gildistaka

1. Samningur þessi er háður fullgildingu, staðfestingu eða samþykki. Skjölum er varða fullgildingu, staðfestingu eða samþykki skal komið til vörsluaðilans.

2. Þessi samningur öðlast gildi 1. janúar 2003 gagnvart þeim undirritunaraðilum sem þá hafa komið fullgildingar-, staðfestingar- eða samþykkisskjölum sínum til vörsluaðilans og að því tilskildu að Singapur sé eitt þeirra ríkja sem hafa komið fullgildingar-, staðfestingar- eða samþykkisskjölum sínum í vörslu.

3. Þegar um er að ræða ríki sem undirritar þennan samning og kemur fullgildingar-, staðfestingar- eða samþykkisskjali sínu í vörslu eftir 1. janúar 2003 öðlast samningurinn gildi á fyrsta degi þriðja mánaðar eftir að skjalinu hefur verið komið til vörsluaðila, að því tilskildu að hann öðlist gildi hjá Lýðveldinu Singapur eigi síðar en sama dag.

4. Samningsaðili getur, ef stjórnskipuleg skilyrði hans leyfa það, beitt þessum samningi til bráðabirgða á upphafstímabili sem hefst 1. janúar 2003. Vörsluaðila skal tilkynnt um bráðabirgðabeitingu þessa samnings.

73. gr.

Vörsluaðili

Ríkisstjórn Noregs gegnir hlutverki vörsluaðila.

day of the third month following the deposit of the last instrument of ratification, acceptance or approval.

3. The text of the amendments as well as the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

Article 70

Additional Parties

Any third State may become a Party to this Agreement. The terms and conditions of the participation by such third State shall be the subject of an agreement between the Parties and that State.

Article 71

Withdrawal and Termination

1. Any Party may withdraw therefrom by means of a written notification to the Depositary. The withdrawal shall take effect on the first day of the sixth month after the date on which the notification was received by the Depositary.

2. If Singapore withdraws, this Agreement shall expire on the date specified in paragraph 1.

Article 72

Entry into Force

1. This Agreement is subject to ratification, acceptance or approval. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

2. This Agreement shall enter into force on 1 January 2003 in relation to those Signatory States which by then have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval with the Depositary, and provided that Singapore is among the States that have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval.

3. In relation to a Signatory State depositing its instrument of ratification, acceptance or approval after 1 January 2003, this Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument, provided that in relation to the Republic of Singapore this Agreement enters into force at the latest on the same date.

4. Any Party may, if its constitutional requirements permit, apply this Agreement provisionally during an initial period starting on 1 January 2003. Provisional application of this Agreement shall be notified to the Depositary.

Article 73

Depositary

The Government of Norway shall act as Depositary.

ÞESSU TIL STAÐFESTU hafa undirritaðir, sem til þess hafa fullt umboð, undirritað samning þennan.

GJÖRT á Egilsstöðum 26. júní 2002 í einu eintaki á ensku og skal það afhent til vörslu hjá ríkisstjórn Noregs. Vörsluaðili skal senda öllum ríkjum sem undirritað hafa samninginn staðfest afrit.

Fyrir hönd Lýðveldisins Íslands

Fyrir hönd Lýðveldisins Singapúr

Fyrir hönd Furstadæmisins Liechtenstein

Fyrir hönd Konungsríkisins Noregs

Fyrir hönd Ríkjasambandsins Sviss

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

DONE at Egilsstadir, this 26th day of June 2002, in a single original in the English language, which shall be deposited with the Government of Norway. The Depositary shall transmit certified copies to all Signatory States.

For the Republic of Iceland

For the Republic of Singapore

For the Principality of Liechtenstein

For the Kingdom of Norway

For the Swiss Confederation
